

Innehåll

1	Sammanfattning.....	5
2	Lagförslag.....	7
2.1	Förslag till lag om ändring i brottsbalken.....	7
3	Bakgrund till konventionen.....	11
4	Nuvarande svenska regler beträffande bestickning och mutbrott.....	13
4.1	Materiella regler.....	13
4.2	Särskilda åtalsregler	15
4.3	Svensk domsrätt	15
5	Europarådets straffrättsliga konvention om korruption.....	19
5.1	Inledning.....	19
5.2	Konventionens huvudsakliga innehåll samt bedöm- ning av behov av lagstiftning	20
6	Tillträde till konventionen.....	41

7	Ändringar i brottsbalken	43
7.1	Inledning	43
7.2	Utländska parlamentariker och ministrar m.fl.	43
7.3	Parlamentariker i mellanstatliga eller överstatliga organisationer	44
7.4	Domare i internationella domstolar	45
7.5	Ett grovt bestickningsbrott införs.....	45
7.6	Ledamöter av styrelser eller motsvarande som hör till en församling eller kyrklig samfällighet	47
8	Ikraftträdande	49
9	Ekonomiska konsekvenser	51
10	Författningskommentar	53
Bilaga	Straffrättslig konvention om korruption (ETS 173)	55

1 Sammanfattning

I promemorian tas upp frågan om tillträde till Europarådets straffrättsliga konvention om korruption samt behandlas lagändringar med anledning härav. Det behandlas även vissa andra frågor om ändringar i brottsbalken.

I promemorian föreslås att Sverige ratificerar konventionen. Vidare ges förslag till ändringar i brottsbalken i syfte att uppfylla de krav som konventionen ställer. Det föreslås bl.a. att det skall bli straffbart för en utländsk minister eller ledamot av ett utländskt parlament eller organ på regional eller lokal nivå, även om för annan person som utövar myndighet i ett annat land, att låta sig mutas. Mut- och bestickningsbestämmelserna görs också tillämpliga på parlamentariker i beslutande organ i mellanstatliga organisationer där Sverige är medlem samt för domare och andra funktionärer i internationella domstolar, vars domsrätt Sverige godtar. Det föreslås också att det införs ett grovt bestickningsbrott.

Slutligen föreslås att bestämmelserna om bestickning och mutbrott inte längre skall vara tillämpliga på ledamöter i beslutande organ som hör till församlingar och kyrkliga samfund.

Ändringarna föreslås träda ikraft den 1 januari 2004.

2 Lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken att 17 kap. 7 § och 20 kap. 2 § skall ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

7 §¹

Den som till

1. arbetstagare,
2. annan som avses i 20 kap. 2 §,
3. *främmande stats minister, ledamot av främmande stats lagstiftande församling eller ledamot av främmande stats organ motsvarande dem som avses i 20 kap. 2 § andra stycket 1, eller*

4. *någon som utan att inneha anställning eller uppdrag som nu har sagts utövar främmande stats myndighet* lämnar, utlovar eller erbjuder, för denne själv eller för annan, muta eller an-

Den som till arbetstagare eller annan som avses i 20 kap. 2 § lämnar, utlovar eller erbjuder, för denne själv eller för annan, muta eller annan otillbörlig belöning för tjänsteutövningen, döms för *bestickning* till böter eller fängelse i högst två år.

¹ Senaste lydelse 1999:197

nan otillbörlig belöning för tjänsteutövningen, döms för *bestickning* till böter eller fängelse i högst två år.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

20 kap.

2 §²

Arbetstagare som, för sig själv eller för annan, tar emot, låter åt sig utlova eller begär muta eller annan otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning, döms för *mutbrott* till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om arbetstagaren begått gärningen innan han erhöll anställningen eller efter det han slutat detsamma. Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vad i första stycket sägs om arbetstagare skall också tillämpas på

1. ledamot av styrelse, verk, nämnd, kommitté eller annan sådan myndighet som hör till staten eller till kommun, landsting, kommunalförbund, *församling, kyrklig samfällighet*

Arbetstagare som, för sig själv eller för annan, tar emot, låter åt sig utlova eller begär muta eller annan otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning, döms för *mutbrott* till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om arbetstagaren begått gärningen innan han erhöll anställningen eller efter det han slutat detsamma. Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vad i första stycket sägs om arbetstagare skall också tillämpas på

1. ledamot av styrelse, verk, nämnd, kommitté eller annan sådan myndighet som hör till staten eller till kommun, landsting, kommunalförbund eller allmän försäkringskassa,

² Senaste lydelse 1999:197

eller allmän försäkringskassa,

2. den som utövar uppdrag som är reglerat i författning,

3. den som omfattas av lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. eller annan som fullgör lagstadgad tjänsteplikt,

4. den som utan att inneha anställning eller uppdrag som nu har sagts utövar myndighet och

5. den som i annat fall än som avses i 1–4 på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan

a) sköta en rättslig eller ekonomisk angelägenhet,

b) genomföra en vetenskaplig eller motsvarande utredning,

c) självständigt sköta en kvalificerad teknisk uppgift, eller

d) övervaka utförandet av en sådan uppgift som anges i a, b eller c, *och*

6. ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission, Europaparlamentet eller Europeiska gemenskapernas revisionsrätt eller domare i Europeiska gemenskapernas domstol.

2. den som utövar uppdrag som är reglerat i författning,

3. den som omfattas av lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. eller annan som fullgör lagstadgad tjänsteplikt,

4. den som utan att inneha anställning eller uppdrag som nu har sagts utövar myndighet och

5. den som i annat fall än som avses i 1–4 på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan

a) sköta en rättslig eller ekonomisk angelägenhet,

b) genomföra en vetenskaplig eller motsvarande utredning,

c) självständigt sköta en kvalificerad teknisk uppgift, eller

d) övervaka utförandet av en sådan uppgift som anges i a, b eller c,

6. främmande stats minister, ledamot av främmande stats lagstiftande församling eller ledamot av främmande stats organ motsvarande dem som avses i andra stycket 1,

7. någon som utan att inneha anställning eller uppdrag som nu har sagts utövar främmande stats myndighet,

8. ledamot av domstol, kon-

trollorgan, beslutande organ eller parlamentarisk församling i mellanstatlig eller överstatlig organisation där Sverige är medlem, och

9. domare eller annan funktionär i annan internationell domstol vars domsrätt Sverige godtar.

3 Bakgrund till konventionen

Vid det europeiska justitieministermötet i Valletta 1994 slog justitieministrarna fast att korruption var ett allvarligt hot mot demokratin, allmän laglydnad och mänskliga rättigheter. Mötet uppdrog åt Europarådet att försöka avvärja detta hot. Utgångspunkten var att en effektiv kamp mot korruption förutsatte internationellt samarbete såväl inom som utom Europarådets medlemsstater.

Europarådets ministerkommitté bildade samma år en för ändamålet avpassad multidisciplinär grupp mot korruption (GMC). Dess uppdrag var att undersöka vilka åtgärder som skulle ingå i ett internationellt åtgärdsprogram mot korruption. GMC skulle också lämna förslag på prioriteringar och arbetsätt med beaktande av andra internationella organisationers arbete. Dessutom skulle arbetsgruppen undersöka möjligheterna att ta fram modeller för uppföranderegler på vissa områden, bl.a. genom internationella konventioner, ävensom att utarbeta uppföljningsmekanismer beträffande implementeringen av sådan åtgärder.

GMC utarbetade ett program med åtgärder mot korruption som antogs av ministerkommittén i november 1996. En av de prioriterade åtgärderna var att utarbeta en eller flera konventioner mot korruption. Arbetet skulle bedrivas under överinseende av Europarådets styrkommittéer för straffrätt och rättsligt samarbete i övrigt (CDPC respektive CDCJ).

Utarbetandet av en straffrättslig konvention mot korruption hade dock, med stöd av ett interimistiskt bemyndigande, tagit sin början redan i februari 1996 genom förhandlingar i GMC:s

särskilda arbetsgrupp för straffrättsliga frågor GMCP. Under förhandlingsarbetets gång granskades och godkändes utkast till konventionen av GMC, CDPC och Europarådets parlamentariska församling. Sverige deltog aktivt i arbetet i såväl GMC som GMCP. Sedan ministerkommittén antagit konventionen i november 1998 öppnades konventionen för undertecknande den 27 januari 1999. Sverige undertecknade konventionen den dagen. Ytterligare 41 länder har hittills undertecknat konventionen och av dessa har Albanien, Bosnien och Hercegovina, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Danmark, Estland, Finland, Ungern, Litauen, Lettland, Nederländerna, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Makedonien även ratificerat den. Konventionen trädde i kraft den 1 juli 2002.

4 Nuvarande svenska regler beträffande bestickning och mutbrott

4.1 Materiella regler

De svenska reglerna om straffansvar för korruption utgörs framför allt av brottsbalkens bestämmelser om bestickning och mutbrott, 17 kap. 7 § respektive 20 kap. 2 §. Dessa utgör i stora delar varandras spegelbilder där det straffbelagda handlandet, dvs. givandet eller tagandet av mutan, i princip motsvarar varandra. Även kretsen av personer som omfattas av straffansvaret är i stora delar densamma, men här finns vissa skillnader. Det gäller framför allt utländska statsmän och myndighetspersoner som omfattas av bestickningsbestämmelsen men inte av mutbrottsparagrafen.

Ansvar för *mutbrott* gäller enligt 20 kap. 2 § brottsbalken arbetstagare som, för sig själv eller för annan, tar emot, låter åt sig utlova eller begär muta eller annan otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning. Straffet för mutbrott är böter eller fängelse i högst två år eller, om brottet är grovt, fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

I bestämmelsens andra stycke utvidgas mottagarkretsen till

1. ledamot av styrelse, verk, nämnd, kommitté eller annan sådan myndighet som hör till staten eller kommun, landsting, kommunalförbund, församling, kyrklig samfällighet eller allmän försäkringskassa,

2. den som utövar uppdrag som är reglerat i författning,

3. den som omfattas av lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. eller annan som fullgör lagstadgad tjänsteplikt,

4. den som utan att inneha anställning eller uppdrag som nu har sagts utövar myndighet och

5. den om i annat fall än som avses i 1-4 på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan a) sköta en rättslig eller ekonomisk angelägenhet, b) genomföra en vetenskaplig eller motsvarande utredning, c) självständigt sköta en kvalificerad teknisk uppgift, eller d) övervaka utförandet av en sådant uppgift som anges i a, b eller c och

6. ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission, Europaparlamentet eller Europeiska gemenskapernas revisionsrätt eller domare i Europeiska gemenskapernas domstol.

För *bestickning* döms enligt 17 kap. 7 § den som till 1) arbetstagarare, 2) annan som avses i 20 kap. 2 §, 3) främmande stats minister, ledamot av främmande stats lagstiftande församling eller ledamot av främmande stats organ motsvarande dem som avses i 20 kap. 2 § andra stycket 1, eller 4) någon som utan att inneha anställning eller uppdrag som nu har sagts utövar främmande stats myndighet lämnar, utlovar eller erbjuder, för denne själv eller för annan, muta eller annan otillbörlig belöning för tjänsteutövningen. Straffet för brottet är böter eller fängelse i högst två år. Det finns ingen särskild straffskala för grovt bestickningsbrott.

Arbetstagarbegreppet i bestämmelserna om bestickning och mutbrott gäller inte enbart personer i offentlig tjänst, utan även anställda i den privata sektorn. Det är inte heller begränsat till enbart svenska förhållanden. Det är således ett brott enligt svensk lag även för en utländsk arbetstagarare att låta sig mutas, liksom att besticka en sådan, oavsett om denne är i offentlig eller privat tjänst. Detsamma gäller den personkategori som anges i 20 kap. 2 § andra stycket 5. Däremot gäller bestämmelserna i paragrafens andra stycke 1-4 endast svenska förhållanden (se prop. 1975/76:176 s. 40). Det är därför för närvarande inte straffbart enligt svensk lag för t.ex. en utländsk minister eller en ledamot av ett utländsk parlament att låta sig mutas. Däremot är det, enligt 17 kap. 7 § 3, straffbelagt att besticka en sådan person.

4.2 Särskilda åtalsregler

Av 20 kap. 5 § första och tredje styckena brottsbalken följer att mutbrott inom den privata sektorn får åtalas endast efter angivelse från arbets- eller uppdragsgivaren eller då åtal är påkallat från allmän synpunkt. Syftet med denna begränsning är att mindre och med hänsyn till rådande sed eller uppfattning någorlunda ursäktliga fall skall lämnas obeivrade, när det är någon i den privata sektorn som överskridit gränsen för det tillbörliga.

En motsvarande åtalsregel för bestickning finns i 17 kap. 17 § brottsbalken.

De särskilda åtalsreglerna gäller inte endast för svenska förhållanden. Åtal för mutbrott eller bestickning av utländska privata arbets- eller uppdragstagare eller av utländska offentliga arbetstagare, förutsätter således åtalsangivelse av mottagarens arbets- eller uppdragsgivare eller att åtalet är påkallat från allmän synpunkt.

Till detta kommer att det för åtal för brott som begåtts utomlands krävs förordnande från regeringen eller den regeringen bemyndigat därtill (2 kap. 5 § brottsbalken). Riksåklagaren har bemyndigats att meddela sådant förordnande med avseende på vissa situationer, se förordningen (1993:1467) med bemyndigande för Riksåklagaren att förordna om väckande av åtal i vissa fall.

4.3 Svensk domsrätt

För att de svenska mut- och bestickningsbestämmelsernas räckvidd på det internationella planet skall kunna bedömas måste också reglerna om svensk domsrätt över brott begångna utomlands beaktas.

Förutsättningarna för att ett brott som begåtts utomlands skall kunna prövas av svensk domstol anges i 2 kap. brottsbalken. Sverige har en i internationell jämförelse vid straffrättslig jurisdiktion. Utöver de traditionella principerna om territorialitet och nationalitet som grund för domsrätt (2 kap. 1 § respektive 2 § första stycket 1) är svensk lag även tillämplig på t.ex. ut-

länning som vistas här i riket om det för brottet enligt svensk lag kan följa fängelse i mer än sex månader.

Enligt 2 kap. 2 § brottsbalken föreligger svensk domsrätt för utomlands begångna brott om brottet begåtts av

- 1) svensk medborgare eller av utlänning med hemvist i Sverige
- 2) utlänning utan hemvist i Sverige, som efter brottet blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här i riket eller som är dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare och finnes här, eller
- 3) annan utlänning som finns här i riket och det enligt svensk lag kan följa mer än sex månaders fängelse på brottet.

En förutsättning för att svensk domsrätt skall föreligga enligt nu angiven bestämmelse är dock att gärningen var straffbar på orten där den begicks (krav på dubbel straffbarhet). Det finns emellertid inget formellt krav på att lagstiftningen på gärningsorten verkligen upprätthålls med någon effektivitet, men detta kan få betydelse t.ex. vid den materiella prövningen av om en förmån skall anses otillbörlig enligt den svenska korruptionslagstiftningen.

Svensk domsrätt över brott som begåtts utomlands föreligger också, enligt 2 kap. 3 § 4 brottsbalken, om brottet förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning. Här uppställs inget krav på dubbel straffbarhet. Regeln torde kunna få betydelse främst om en svensk offentlig tjänsteman låter sig mutas utomlands. Såväl besticknings- som mutbrottet torde då kunna anses begånget mot Sverige.

Enligt 2 kap. 4 § brottsbalken anses brott begånget där den brottsliga handlingen företogs, där brottet fullbordades eller, vid försök, där det tillämnade brottet skulle ha fullbordats.

Utöver det nu sagda kan svensk domsrätt föreligga om lagföring överförs från ett land som, i likhet med Sverige, anslutit sig till den europeiska konventionen om lagföring i brottmål. Regler om detta finns i lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott. En hänvisning till den lagen finns i 2 kap. 3 a § brottsbalken.

Av 2 kap. 7 § brottsbalken följer att svensk domstols behörighet kan begränsas av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser eller, enligt vad därom särskilt är stadgat, av överenskommelse med främmande makt. Bestämmelser om detta ges bl.a. i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Det bör nämnas att Internationella straffrättsutredningen i sitt betänkande Internationella brott och svensk jurisdiktion (SOU 2002:98) har föreslagit förändringar av de svenska domsrättsreglerna. Förslaget bereds för närvarande i Justitiedepartementet.

5 Europarådets straffrättsliga konvention om korruption

5.1 Inledning

Handel och annan ekonomisk verksamhet blir alltmer global. Korruption kan snedvrída konkurrensen och missgynna det fria handelsutbytet och har en hämmande effekt på handel och ekonomisk tillväxt. Allmänheten bör skyddas mot dess skadeverkningar i både offentlig och privat verksamhet. Ett samhälle med utbredd korruption är ett mindre effektivt och osäkrare samhälle.

Sverige deltar aktivt i det internationella samarbetet på området. Den svenska strafflagstiftningen är redan relativt långtgående, både vad gäller de gärningar som är kriminaliserade och den internationella räckvidden. Inte minst för att skapa likvärdiga konkurrensförutsättningar för svenskt näringsliv ligger det i vårt intresse att så många länder som möjligt åtar sig att bredda sina regelverk.

Det finns sedan tidigare ett antal straffrättsliga instrument för bekämpande av korruptionens skadeverkningar, t.ex. EG:s s.k. bedrägerikonvention med två tilläggsprotokoll, en konvention mot korruption inom EU och OECD-konventionen om bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser. Det internationella samarbetet utgör ett viktigt redskap för att skapa så heltäckande och harmoniserade regler mot korruption som möjligt. Europarådets straffrättsliga konvention om korruption utgör en betydelsefull del i det arbetet.

Vid sidan av den straffrättsliga konventionen har det inom Europarådet utarbetats även en *civilrättslig konvention mot kor-*

ruption (ETS no. 174), med bestämmelser om bl.a. rätt till skadestånd vid korruption. Inom Justitiedepartementet har upprättats en promemoria där bedömningen gjorts att Sverige uppfyller åtagandena i den civilrättsliga konventionen. Promemorian har remissbehandlats och remissvaren finns tillgängliga i departementet (diarienummer Ju1999/2290/L2).

5.2 Konventionens huvudsakliga innehåll samt bedömning av behov av lagstiftning

Konventionen innehåller 42 artiklar. Den föreskriver att staterna skall införa straffansvar för bestickning och mutbrott inom såväl den offentliga som den privata sektorn och med avseende på vissa internationella organ. Vidare innehåller konventionen kriminaliseringsbestämmelser om s.k. handel med inflytande, penningtvätt av medel som härrör från korruption och vissa bokföringsrelaterad gärningar. Konventionen innehåller också föreskrifter om ansvar och påföljder för såväl fysiska som juridiska personer, nationella program för korruptionsbekämpning samt bestämmelser om domsrätt, internationellt samarbete och utlämning. Till konventionen har även utarbetats en förklarande rapport.

Bedömning: Svensk rätt uppfyller i huvudsak åtagandena i konventionen. Viss utvidgning av den personkrets som omfattas av bestämmelserna om mut- och bestickningsbrott krävs dock för att Sverige skall leva upp till konventionens krav.

Konventionen finns bifogad denna promemoria som *bilaga*. I den förklarande rapporten till konventionen anges att det praktiska rättslivet har stora svårigheter med lagföring av korruptionsbrott med internationell anknytning, särskilt beträffande utländska offentliga tjänstemän. Svårigheterna hänger samman med att det råder olikheter i definitionen av ”offentlig tjänste-

man” och hinder som uppkommer vid internationellt rättsligt samarbete. Konventionen syftar till att avhjälpa dessa problem.

Artikel 1 innehåller definitioner. Där anges främst vad som i konventionen avses med ”offentlig tjänsteman”. Värt att notera är att begreppet offentlig tjänsteman skall tolkas i enlighet med det landets strafflag i vilket personen utför sina uppgifter. Artikel 1 i sig fordrar inga lagstiftningsåtgärder.

Genom *artikel 2* åtar sig konventionsstaterna att kriminalisera att någon uppsåtligen utlovar, erbjuder eller ger, direkt eller indirekt, en av sina offentliga tjänstemän, för denne själv eller för annan, en otillbörlig förmån för att tjänstemannen skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd i tjänsten (s.k. aktiv korruption).

Bestämmelsen i *artikel 3* utgör en spegelbild av artikel 2 och föreskriver kriminalisering av den offentliga tjänstemannens begäran eller mottagande av den otillbörliga förmånen eller acceptandet av ett löfte om en sådan förmån (s.k. passiv korruption).

Det handlande som skall straffbeläggas motsvaras till fullo av den brottsliga gärningen i bestämmelserna om bestickning och mutbrott.

Vad gäller mottagarkretsen så torde begreppet arbetstagare täcka de flesta av den aktuella personkategorien. Borgmästare finns inte längre i svensk förvaltning. Ministrar omfattas uttryckligen av de svenska bestämmelserna, se 17 kap. 7 § 2 och 20 kap. 2 § andra stycket 2 brottsbalken. Artiklarna 2 och 3 påfordrar således inga lagstiftningsåtgärder.

I artiklarna 4-6, 9 och 11 har det handlande som skall straffbeläggas angivits genom en hänvisning till artiklarna 2 och 3. Eftersom bedömningen redan gjorts att svensk rätt uppfyller konventionens krav beträffande det brottsliga handlandet kommenteras inte det närmare under de artiklarna.

Artikel 4 avser aktiv respektive passiv korruption som berör medlemmar i inhemska offentliga församlingar som har lagstiftande eller förvaltande befogenheter.

Den åsyftade personkretsen torde motsvaras av riksdagsmän och ledamöter i kommun- respektive landstingsfullmäktige och möjligen även ledamöter i kommunala nämnder. Alla nu nämnda personkategorierna täcks av reglerna om bestickning och mutbrott, se 17 kap. 7 § 2 och 20 kap. 2 § andra stycket 1 och 2. Någon lagstiftningsåtgärd är således inte heller här påkallad.

Artikel 5 rör aktiv respektive passiv korruption av utländska offentliga tjänstemän.

Man bör kunna utgå ifrån att de allra flesta av de tjänstemän som avses är "arbetstagare", vilka i denna egenskap således omfattas av den svenska regleringen, både vad gäller bestickning och mutbrott. Utifrån definitionen i artikel 1 a skall kriminaliseringen utgå från personens ställning i dennes hemland. Man kan således inte här, till skillnad från vad som gäller inhemska offentliga tjänstemän, vid kriminaliseringen undanta utländska borgmästare från kretsen av personer som skall omfattas av bestämmelserna.

En utländsk minister omfattas uttryckligen av personkretsen i 17 kap. 7 § 3 brottsbalken. En utländsk borgmästare torde i vart fall falla in under bestämmelsen i 17 kap. 7 § 4. Det är således redan idag straffbart att besticka en utländsk borgmästare eller minister.

Vad sedan gäller den passiva sidan av brottligheten är, som anförts under 4.1, reglerna i 20 kap. 2 § andra stycket 1 endast tillämpliga på svenska förhållanden. Inte heller någon annan bestämmelse i mutbrottsparagrafen avser utländska ministrar eller borgmästare. Det är således inte straffbart i Sverige för en utländsk minister eller borgmästare att låta sig mutas. För att uppfylla konventionsåtagandet i dessa delar krävs lagändringar. Förslagen om detta behandlas närmare under avsnitt 7.2.

Artikel 6 avser aktiv respektive passiv korruption som rör medlemmar i utländska offentliga församlingar som har lagstiftande eller förvaltande befogenheter.

Det är givetvis mycket svårt att bilda sig en fullständig uppfattning om vilka personkategorier i andra stater som kan falla in under definitionen. Klart torde dock vara att utländska parla-

mentsledamöter berörs. Enligt vad som anges i den förklarande rapporten skall även ledamöter i utländska regionala och lokala beslutande församlingar omfattas av kriminaliseringen. Dessa personkategorier torde träffas av bestämmelsen i 17 kap. 7 § 3 brottsbalken. Den svenska bestickningsregleringen får därför anses motsvara konventionens krav vad gäller den aktiva sidan av korruptionsbrottsligheten.

Beträffande den passiva sidan finns det i Sverige ingen motsvarande regleringen för utländska parlamentariker och ledamöter i utländska regionala och lokala beslutande församlingar. Det är alltså inte straffbart enligt svensk lag för t.ex. en utländsk parlamentsledamot att låta sig mutas. För att uppfylla konventionsåtagandet angående de nu aktuella personkategorierna krävs således lagändring. Den närmare utformningen av förslaget behandlas under avsnitt 7.2.

Artikel 7 och *8* handlar om aktiv respektive passiv korruption i den privata sektorn.

Det handlande som skall kriminaliseras motsvaras av den brottsliga gärningen i de svenska reglerna om bestickning och mutbrott.

De personer som kan tänkas omfattas av konventionsbestämmelsen måste rimligen vara antingen arbetstagare eller någon form av uppdragstagare. De svenska bestämmelserna om bestickning och mutbrott omfattar både arbetstagare och uppdragstagare, även sådana i privat tjänst, se 17 kap. 7 § 1 och 2, samt 20 kap. 2 § första stycket och andra stycket 5 brottsbalken. De aktuella artiklarna i konventionen föranleder således inget behov av lagändring.

Artikel 9 avser aktiv respektive passiv korruption av tjänstemän och andra anställda i en offentlig mellan- eller överstatlig organisation eller motsvarande organ som Sverige är medlem i.

Den personkategori som artikeln tar sikte är framför allt tjänstemän inom t.ex. FN, Europarådet och EU. Alla personer som är att anse som anställda omfattas av de svenska reglerna. Artikeln torde inte kräva kriminalisering av andra än arbetstaga-

re. Något behov av lagstiftningsåtgärder finns således inte för att uppfylla konventionens krav.

Artikel 10 gäller aktiv respektive passiv korruption som rör medlemmar i parlamentariska församlingar till mellan- eller överstatliga organisationer som Sverige är medlem i.

Det handlande som skall kriminaliseras motsvaras till fullo av den brottsliga gärningen i bestämmelserna om bestickning och mutbrott.

De parlamentariska församlingar som omfattas av bestämmelsen är t.ex. Europarådets parlamentariska församling och Europaparlamentet. Vad gäller ledamöter i Europaparlamentet är både den aktiva och den passiva sidan av korruptionsbrottet kriminaliserad genom en uttrycklig reglering om detta, se 17 kap. 7 § 2 och 20 kap. 2 § andra stycket 6 brottsbalken.

Beträffande ledamöter i andra internationella parlamentariska församlingar än Europaparlamentet föreligger ingen kriminalisering för korruptionsbrott. Det är alltså inte straffbart enligt svensk lag för t.ex. en ledamot i Europarådets parlamentariska församling att låta sig mutas, och inte heller att besticka en sådan person. För att Sverige skall uppfylla sitt åtagande enligt konventionen krävs lagändring. Den närmare utformningen av förslaget till lagändring redovisas under avsnitt 7.3.

Artikel 11 avser aktiv respektive passiv korruption av domare och tjänstemän i internationella domstolar var domsrätt godtas av konventionsstaten.

Tjänstemän i internationella domstolar torde i de allra flesta fall kunna betecknas som arbetstagare och omfattas således av brottsbalkens regler om bestickning och mutbrott. De domstolar det skulle kunna bli fråga om är t.ex. Europadomstolen, Internationella brottmålsdomstolen och EG-domstolen. Domare i den sistnämnda domstolen omfattas uttryckligen av de svenska reglerna, både vad gäller aktiv och passiv korruption, se 17 kap. 7 § 2 och 20 kap. 2 § andra stycket 6 brottsbalken. Svenska domare, även justitie- och regeringsråd, faller in under begreppet arbetstagare och mycket talar för att även domare i internationella domstolar också gör det. Det finns emellertid utrymme för

viss osäkerhet om detta. Det var också just denna osäkerhet som föranledde regeringen att föreslå regler som uttryckligen slog fast att domare i EG-domstolen skulle omfattas av besticknings- och mutbrottsreglerna (se prop. 1998/99:32, s. 47). Av samma skäl görs även här den bedömningen att det uttryckligen bör slås fast att även domare i internationella domstolar, vars domsrätt godtas av Sverige, omfattas av straffansvar för mutbrott, även om av skyddet mot bestickning. Den närmare utformningen av bestämmelsen redovisas under avsnitt 7.4.

Artikel 12 föreskriver kriminalisering av något som närmast kan liknas vid s.k. lobbingsverksamhet. Det som skall göras straffbart är att utlova, lämna eller erbjuda en otillbörlig förmån till en annan person i syfte att denne skall utnyttja ett otillbörligt inflytande över t.ex. en offentlig tjänsteman, parlamentariker eller minister. Det skall också göras straffbart för denne mellanman att begära, motta eller anta erbjudande om en otillbörlig förmån i sådant syfte. Det krävs inte att den över vilket inflytandet skall utövas får någon del av mutan.

Det centrala i kriminaliseringen är att motverka mutor som förekommer i syfte att åstadkomma "ett otillbörligt inflytande" över en viss person. Den person som skall utöva detta inflytande (mellanmannen) kan vara i princip vem som helst. Det uppställs inga krav på att han eller hon skall vara anställd någonstans eller ha någon annan inflytelserik position.

Det ligger i sakens natur att en kriminalisering av detta slag mycket lätt kan komma i strid med grundläggande rättigheter i en demokrati om att kunna yttra sin mening och på så sätt söka påverka makthavare och andra. Det anges inte i konvention något närmare om vad det otillbörliga inflytandet skall bestå i. Inte heller förklaranderapporten till konventionen ger något närmare besked i frågan. Det framstår därför som mycket svårt att på ett rimligt sätt kunna avgränsa det kriminaliserade området. Straffvärd påverkan av avsedda personer torde redan nu vara kriminaliserad genom bestämmelserna om bestickning och mutbrott. Sammantaget görs bedömningen att någon motsvarighet till det straffansvar som beskrivs i artikel 12 inte bör införas i Sverige.

Sverige bör i stället utnyttja möjligheten att reservera sig mot bestämmelsen som ges i artikel 37.1.

Enligt *artikel 13* skall konventionsstaterna kriminalisera det handlande som avses i artikel 6.1 och 6.2 i Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (förverkandekonventionen) när förbrottet har utgjorts av ett brott enligt artiklarna 2-12 i den nu aktuella konventionen. I förverkandekonventionens artikel 6.1 respektive 6.2 åtar sig staterna att kriminalisera olika former av befattning med egendom som utgör vinning av brott, oavsett vilken typ av brott som genererat vinningen. Det som nu skall kriminaliseras är alltså hantering av vinning av korruptionsbrottslighet.

Sveriges tillträde till förverkandekonventionen bedömdes inte kräva några lagändringar (se prop. 1995/96:49). Några lagändringar som inskränker den svenska lagstiftningen vad gäller s.k. penningtvättsbrott har inte skett sedan tillträdet till förverkandekonventionen. Tvärtom har lagstiftningen på området gjorts mer långtgående. De regler som i huvudsak aktualiseras är bestämmelserna om häleri respektive penninghäleri, 9 kap. 6 och 6 a §§ brottsbalken.

Det andra tilläggsprotokollet till EG:s bedrägerikonvention (EGT C 221, 19.7.1997, s. 11) innehåller ett åtagande med i praktiken samma innebörd som det nu aktuella. Vid Sveriges tillträde till tilläggsprotokollet gjordes bedömningen att några lagändringar inte krävdes för att uppfylla åtagandet i protokollet (prop. 2000/01:133, bet. 2001/02:JuU2 och rskr. 2001/02:3). Skäl saknas till att göra annan bedömning nu och sammanfattningsvis torde därför de svenska reglerna motsvara konventionsåtagandet beträffande penningtvätt av vinning av korruptionsbrott.

Artikel 14 förpliktar konventionsstaterna att införa straff eller andra sanktioner för någon som, i syfte att dölja eller maskera sådant brott som avses i artiklarna 2-12, a) upprättar eller använder t.ex. en faktura eller annat räkenskapsmaterial med oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller b) rättsstridigt underlåter att bokföra en betalning.

Att *upprätta* en faktura eller annat räkenskapsmaterial med oriktiga eller ofullständiga uppgifter torde i många fall utgöra osant intygande enligt 15 kap. 11 § brottsbalken. Att *använda* en sådan faktura, räkenskapsmaterial eller annan verifikation som innehåller oriktiga eller ofullständiga uppgifter kan utgöra brukande av osann urkund enligt 15 kap. 11 § andra stycket brottsbalken. Den som *underlåter att bokföra en betalning* kan göra sig skyldig till undertryckande av urkund enligt 14 kap. 4 § brottsbalken. Om nu nämnda förfarande dessutom sker i sådan omfattning att rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning inte i huvudsak kan bedömas kan ansvar för bokföringsbrott enligt 11 kap. 5 § brottsbalken aktualiseras. Den svenska lagstiftningen får anses uppfylla de krav som konventionen ställer i denna artikel.

Artikel 15 förpliktar konventionsstaterna att straffbelägga medhjälp till de brott som anges i konventionen.

Regler om ansvar för medhjälp till brott finns i 23 kap. 4 § brottsbalken. Enligt bestämmelsen föreligger medhjälpsansvar för alla brott i brottsbalken och alla brott i andra författningar för vilka fängelse är föreskrivet. De brott som kan komma i fråga enligt konventionen är alla brottsbalksbrott. De svenska reglerna om medhjälpsansvar uppfyller således konventionens krav.

Enligt *artikel 16* skall bestämmelserna i konventionen inte påverka bestämmelserna i något bilateralt avtal eller motsvarande vad gäller hävande av immunitet. Sådana immunitetsavtal kan finnas för bl.a. tjänstemän i internationella organisationer (jfr artikel 9 i konventionen) och för domare och tjänstemän i internationella domstolar (jfr artikel 11 i konventionen). I svensk rätt regleras frågor om immunitet och privilegier i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Som framgår av 2 kap. 7 § brottsbalken kan 1976 års lag medföra begränsningar i svensk domstols behörighet. Lagen hänvisar till olika internationella överenskommelser, vars bestämmelser om immunitet och privilegier införlivas i svensk rätt genom s.k. inkorporering. Artikel 16 i konventionen innebär att immunitetsbestämmelserna i sådana överenskommelser skall respekteras och inte skall påverkas av

konventionen. Folkrättsliga regler om immunitet finns också i internationell sedvanerätt, bl.a. beträffande utländska offentliga tjänstemän (jfr artikel 5 i konventionen). Det följer av 2 kap. 7 § brottsbalken att också denna typ av immunitet kan innebära begränsningar i svensk domstols behörighet. Artikel 16 anger inte uttryckligen att även sådana immunitetsbestämmelser skall respekteras. Av den förklarande rapporten till konventionen framgår emellertid att erkännandet av internationell sedvanerätt inte utesluts. Artikel 16 medför således inget behov av lagändringar.

Artikel 17 anger vilka jurisdiktionsgrunder konventionsstaterna skall eller kan tillämpa beträffande de brott som anges i artiklarna 2-14 i konventionen. De grunder som anges är a) brottet har begåtts helt eller delvis på konventionsstatens territorium, b) gärningsmannen är medborgare, offentlig tjänsteman eller ledamot av den berörda statens nationella offentliga församlingar, eller c) brottet berör en av konventionsstatens offentliga tjänstemän eller ledamöter av dess nationella offentliga församlingar eller en person som avses i artiklarna 9-11, som samtidigt är en av dess medborgare.

Enligt punkt 2 i artikeln kan konventionsstaterna reservera sig mot tillämpningen, helt eller delvis, av de jurisdiktionsgrunder som anges i punkterna b och c.

Enligt 2 kap. 1 § brottsbalken döms vid svensk domstol för brott som begåtts här i riket. Sverige uppfyller således åtagandet under punkt a.

När det gäller brott som begåtts utomlands döms enligt 2 kap. 2 § brottsbalken vid svensk domstol bl.a. om brottet är begånget av svensk medborgare eller av utlänning med hemvist här eller av annan utlänning som finns här, om det för brottet är stadgat fängelse i sex månader eller mer under förutsättning att gärningen är straffbar också på gärningsorten. Sverige har således generell domsrätt över svenska medborgare och utlänningar med hemvist här förutsatt att dubbel straffbarhet föreligger. Någon bestämmelse motsvarande vad som sägs i b om brott av ”offentliga tjänstemän eller ledamot av en av dess nationella offentliga församlingar” finns däremot inte. Något behov av en uttrycklig

regel om detta är dock svårt att se. I alla praktiska fall torde det redan finnas möjlighet att lagföra en här i riket verksam *tjänsteman* i de situationer som avses i konventionen. I den mån tjänstemannen inte är svensk medborgare torde han eller hon normalt ha hemvist här eller i vart fall finnas här i den mening som brottsbalken avser. Också vid detta senare förhållande finns enligt 2 kap. 2 § första stycket 3 brottsbalken svensk jurisdiktion med hänsyn till att straffskalan för de brott som kommer i fråga enligt konventionen omfattar fängelse i mer än sex månader. Beträffande *ledamöter i nationella offentliga församlingar* kan konstateras att svenskt medborgarskap är ett krav för att bli riksdagsledamot (3 kap. 2 och 10 §§ regeringsformen). För att vara valbar till kommun- eller landstingsfullmäktige krävs enligt 4 kap. 2 och 5 §§ kommunallagen (1991:900) att man i vart fall är folkbokförd i kommunen. Med hänsyn härtill bör kunna hävdas att svenska regler innefattar de situationer som avses i punkt b.

Enligt punkt c kan jurisdiktion också övervägas för brott som *berör* en offentlig tjänsteman eller ledamot av landets nationella offentliga församling eller en person som avses i artiklarna 9-11, som samtidigt är en av statens medborgare. Det är här alltså inte, till skillnad mot vad som gäller i punkt b, fråga om fall där *gärningsmannen* är medborgare i den egna staten. Jurisdiktionsgrunden torde i praktiken främst avse fall där en medborgare i ett annat land, utomlands begår ett bestickningsbrott gentemot en svensk medborgare som innehar en sådan befattning som anges i bestämmelsen, utan att svensken begår något brott för egen del. Så kan vara fallet när en svensk offentlig tjänsteman blir erbjuden en muta utan att acceptera den.

Enligt 2 kap. 3 § 4 brottsbalken döms av svensk domstol om brottet förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning. Denna bestämmelse torde medföra att den som utomlands besticker en svensk offentlig tjänsteman eller en ledamot av en svensk nationell offentlig församling kan dömas i Sverige. Den återstående personkategorin enligt punkten c omfattar svenskar som är tjänstemän i internationella organisationer eller som är ledamöter i internationella

parlamentariska församlingar samt svenska domare och tjänstemän vid internationella domstolar. Någon jurisdiktionsregel som omfattar korruptionsbrott som berör dessa personer finns inte i svensk rätt. Något tillräckligt behov av att i Sverige kunna lagföra brott som berör dessa personer, som alltså inte är verksamma här, om gärningsmannen eller brottet i övrigt saknar anknytning till Sverige torde inte föreligga i vidare mån än som redan idag följer av 2 kap. 2 § första stycket 3 brottsbalken. Det måste i sådant fall anses tillräckligt att brottet kan beivras i det land som har domsrätt enligt a eller b. Något bärande skäl att ändra lagstiftningen finns alltså inte och Sverige bör följaktligen reservera sig mot punkt c såvitt den avser annat än brott som berör svensk offentlig tjänsteman eller ledamot av svensk nationell församling.

Sverige bör också avge en förklaring om att tillämpa sina jurisdiktionsbestämmelser endast under förutsättningar att kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt.

Med denna reservation har Sverige enligt bestämmelsen i *artikel 17.3* att se till att domsrätt föreligger för påstådda gärningsmän som befinner sig på svenskt territorium och som inte utlämnas enbart på grund av hans eller hennes nationalitet (principen om "aut dedere aut iudicare"). I Sverige kan hinder för utlämning på grund av nationalitet i princip uppkomma endast för svenska medborgare, jfr 2 § lagen (1957:668) om utlämning för brott. Som påpekats ovan råder enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 brottsbalken generell domsrätt över svenska medborgare för utomlands begångna gärningar, dock förutsatt att kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt. Sverige får därför anses uppfylla konventionsåtagandet.

Reglerna i 2 kap. brottsbalken om svensk domsrätt går i flera avseenden längre än vad konventionen kräver, se t.ex. bestämmelsen i 2 kap. 2 § första stycket 3. *Artikel 17.4* innehåller en erinran om att konventionen inte utesluter domsrätt som utövas av part i enlighet med nationell lag.

Artikel 18 föreskriver att konventionsstaterna skall tillse att juridiska personer, under vissa förutsättningar, kan ställas till svars för angivna brott som begås till den juridiska personens

förmån. De brott det gäller är aktiv korruption, handel med inflytande och penningtvätt. Som anförts ovan har Sverige för avsikt att reservera sig mot en kriminalisering av handel med inflytande. Enligt *artikel 19.2* skall juridiska personer kunna underkastas effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga eller icke straffrättsliga påföljder, däribland böter.

I Sverige finns det enligt 36 kap. 7-10 §§ brottsbalken möjlighet att ålägga juridiska personer företagsbot när brott begås i utövningen av näringsverksamhet. Företagsbot hanteras inom ramen för det straffrättsliga systemet, men utgör inte ett straff eller en påföljd för brott, utan en särskild rättsverkan av brott. Detta utgör i sig inget problem i förhållande till konventionen eftersom det där inte uppställs något krav på att juridiska personer skall kunna ådömas straff i juridisk mening.

Bestämmelser om ansvar för juridiska personer är numera mycket vanliga i internationella instrument, inte minst i rättsakter från EU. Innehållet i artiklarna 18 och 19.2 omfattas t.ex. av åtagandet i artiklarna 8 och 9 i EU:s rambeslut om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder (EGT L 140, 14.6.2000, s. 1). I samband med genomförandet av rambeslutet gjordes bedömningen att den svenska regleringen om företagsbot motsvarar åtagandena om ansvar och påföljder för juridiska personer (prop. 1999/2000:85, bet. 1999/2000:JuU20 och rskr. 1999/2000:217). Kommissionen har vid sin utvärdering av medlemsstaternas genomförande av rambeslutet också ansett att de svenska reglerna om företagsbot uppfyller åtagandet i rambeslutet om ansvar för juridiska personer (KOM(2001) 771 slutlig).

Det görs sålunda den bedömningen att konventionens bestämmelser om ansvar och påföljder för juridiska personer inte föranleder någon lagstiftningsåtgärd.

I sammanhanget bör även nämnas att frågan om ansvar för juridiska personer har varit föremål för utredning i Sverige. I betänkandet SOU 1997:127 Straffansvar för juridiska personer lade Företagsbotsutredningen fram förslag till ett förändrat system för sanktioner mot juridiska personer. I departementspromemo-

rian Företagsbot (Ds 2001:69), föreslås en reformering av systemet med företagsbot. Såväl betänkandet som promemorian har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Konventionsstaterna åtar sig enligt *artikel 19.1* att ha påföljder för fysiska personer avseende brotten enligt artiklarna 2-14 som är effektiva, proportionella och avskräckande.

Påföljden för bestickning är böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller mutbrott. Om mutbrottet är grovt, så skall emellertid påföljden bestämmas till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Det finns ingen särskild straffskala för grov bestickning. För häleri och penninghäleri är, om brotten bedöms som grova, föreskrivet fängelse i högst sex år. Undertryckande av urkund och bokföringsbrott kan, om brottet bedöms som grovt, ge upp till fyra års fängelse. Osant intygande och brukande av osann urkund, som är att anse som grova brott, kan ge fängelse i upp till två år. Det torde inte råda något tvivel om att påföljderna för mutbrott, häleri, penninghäleri, undertryckande av urkund, osant intygande, brukande av osann urkund och bokföringsbrott uppfyller konventionens krav på effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder.

En bestämmelse motsvarande artikel 19.1 finns bl.a. i OECD-konventionen om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser. I sin utvärdering av Sverige har OECD uttryckt tveksamhet om straffskalan för bestickningsbrottet verkligen motsvarar den konventionens krav på effektiva, proportionella och avskräckande påföljder.

Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om straffskalan för bestickningsbrottet är tillräcklig med avseende på innehållet i artikel 19.1 i nu aktuell konvention. Frågan om straffskalan för bestickningsbrottet behandlas närmare i avsnitt 7.5.

Enligt *artikel 19.3* skall konventionsstaterna kunna förverka eller på annat sätt försäkra sig om hjälpmedel och vinning av brott enligt konventionen eller egendom till samma värde som sådan vinning.

Regler om förverkande finns bl.a. i 36 kap. brottsbalken. I 36 kap. 1 och 2 §§ ges möjligheter att förverka såväl vinning som hjälpmedel vid de brott som nu kan komma i fråga. Enligt den förklarande rapporten måste inte åtagandet uppfyllas genom straffrättsliga förverkanden, utan även civilrättsliga åtgärder kan möta konventionens krav (t.ex. att skadestånd skall betalas eller att egendom skall återställas till den rättmätige ägaren).

Konventionens förverkandebestämmelser har hämtat mönster från andra internationella instrument. I t.ex. andra tilläggsprotokollet till EG:s bedrägerikonventionen finns en bestämmelse om förverkande som motsvarar förverkandebestämmelsen i denna konvention. De båda instrumentet tar visserligen sikte på delvis olika brottstyper men det bedöms i sammanhanget sakna betydelse. Vid godkännandet av tilläggsprotokollet gjordes bedömningen att dagens regler uppfyllde de svenska åtagandena (prop. 2000/01:133, bet. 2001/02:JuU2 och rskr. 2001/02:3). Det finns inte nu skäl till annan bedömning. Konventionens bestämmelser om förverkande av hjälpmedel och vinning av brottslighet enligt konventionen föranleder således ingen lagstiftningsåtgärd.

Artiklarna 20 och 21 ålägger konventionsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder i syfte tillskapa tillräckligt med kompetens och resurser att utreda korruptionsbrottslighet. De brottsutredande enheterna skall vara oberoende och kunna samverka med varandra.

Rättsväsendets myndigheter är självständiga och fattar beslut på eget ansvar. Regeringen kan inte påverka beslutsfattandet i något enskilt ärende.

Bestickning och mutbrott hör under allmänt åtal. Med de begränsningar som följer av de särskilda åtalsreglerna, jfr avsnitt 4.2, råder en absolut åtalsplikt för varje allmän åklagare för dessa brott (20 kap. 6 § rättegångsbalken). Hos Riksåklagaren finns särskild kompetens att utreda och lagföra allvarigare fall av korruptionsbrottslighet. Som ett led i arbetet mot korruptionsbrottslighet har där nyligen gjorts en satsning för att bygga upp ett nätverk av åklagare vid de regionala åklagarmyndigheterna och vid Ekobrottsmyndigheten. Arbetet leds av en överåklagare

hos Riksåklagaren och kommer inledningsvis att koncentreras till att öka kunskapen om korruptionsbrottslighet och till att utveckla metoder för bekämpande av sådan brottslighet. Avsikten är också att förbättra möjligheterna att avslöja och beivra korruption som förekommer i internationell miljö och som har svensk anknytning. Riksåklagaren har också behörighet att ta över ärenden om allvarliga fall av korruptionsbrottslighet när myndigheten anser det lämpligt.

Korruption har i praktiken ofta anknytning till den grova organiserade brottsligheten och innefattar ofta ekonomisk brottslighet. Inte sällan är denna brottslighet gränsöverskridande.

Ekobrottsmyndigheten handlägger i huvudsak ekonomisk brottslighet och även sådan ekonomisk brottslighet som har internationell anknytning. Vidare handläggs s.k. EU-bedrägerier vid Ekobrottsmyndigheten. Även om Ekobrottsmyndigheten inte primärt handlägger korruptionsbrott kan denna typ av brottslighet förekomma i den ekonomiska brottslighet som Ekobrottsmyndigheten ansvarar för bekämpningen av. De internationella åklagarkamrarna (sex till antalet), länskriminalpolisen och rikskriminalpolisen handlägger bl.a. gränsöverskridande grov organiserad brottslighet. Poliser och åklagare vid ovan nämnda myndigheter är specialiserade på denna typ av brott och besitter därför en hög kompetens på området.

Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet är särskilt reglerad i förordning. Ekorådet är samverkansorganet på central nivå. Inom varje län finns ett regionalt samverkansorgan. I Ekorådet ingår riksåklagaren, rikspolischefen, generaldirektörerna för Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Finansinspektionen, Riksskatteverket och Patent- och registreringsverket. Ekorådet fungerar bl.a. som forum för informations- och erfarenhetsutbyte vad gäller ekonomisk brottslighet i allmänhet. De regionala samverkansorganen fungerar på samma sätt på regional nivå. Skulle korruption komma att användas som ett led i denna brottslighet är det naturligt att problemet tas upp i Ekorådet eller i de regionala samverkansorganen.

Enligt 3 § polislagen (1984:387) skall polisen samarbeta med åklagarmyndigheterna och andra myndigheter och organisationer vilkas verksamhet berör polisverksamheten.

Sammantaget synes inte något behov av förändringar föreligga i anledning av konventionen.

Artikel 22 behandlar skydd för den som anmäler brott och för vittnen.

I Sverige har man sedan länge sett mycket allvarligt på försök att sabotera brottsutredningar eller rättegångar genom att påverka bevispersoner genom hot eller våld. Det finns idag ett antal metoder för att skydda hotade personer. Exempel på det är att man inom folkbokföringen kan tillgripa s.k. spärrmarkering eller kvarskrivning. Vidare kan en utsatt person enligt lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter få medgivande att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga.

Därutöver bedriver polisen arbete med att skydda hotade personer, bl.a. genom att utrusta dem med s.k. trygghetspaket. Vid mycket allvarliga hot kan den hotade även få personskydd.

Regeringen har bedömt att det finns behov av ytterligare åtgärder för att skydda bevispersoner. En särskild utredare har tillkallats med uppdrag att närmare utforma ramen för ett program till skydd för bevispersoner m.fl. (dir. 2001:107). Utredningen skall slutredovisa sitt uppdrag under hösten 2003.

Mot bakgrund av den lagstiftning som finns idag och med beaktande av det pågående utredningsarbetet saknas det skäl att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av de krav som ställs i konventionen.

Enligt *artikel 23* skall konventionsstaterna vidta de åtgärder som i enlighet med nationell rätt anses nödvändiga för att underlätta insamlande av bevis, däribland användande av särskilda utredningsmetoder, och för att kunna bl.a. spåra och beslagta hjälpmedel och vinning av brott enligt konventionen. Staterna skall också se till att domstolar eller andra behöriga myndigheter kan förordna om att bank- eller andra affärshandlingar görs tillgängliga eller kan beslagtas. Det föreskrivs därvid att banksekre-

tess inte får utgöra något hinder i utredningar om brott enligt konventionen.

Som anförts i anslutning till artikel 19.3 kan hjälpmedel och vinning från de brott som kan komma ifråga enligt konventionen förklaras förverkade med stöd av 36 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken. Enligt 27 kap. 1 § rättegångsbalken kan föremål tas i beslag som skäligen kan antas äga betydelse för utredning om brott eller vara fränhänt annan genom brott eller på grund av brott förverkat. Med stöd av 28 kap. 1 § rättegångsbalken får, i nu aktuella fall, husrannsakan företas för eftersökande av föremål som kan tas i beslag, eller eljest till utrönande av omständighet som kan äga betydelse för utredning om brott. Om den aktuella egendomen inte längre finns i behåll eller för att säkerställa värdet av förverkad egendom kan, hos den som är skäligen misstänkt för brott och om det finns en undandraganderisk, egendom beläggas med kvarstad med tillämpning av 26 kap. 1 § rättegångsbalken. Bestämmelserna i 27 och 28 kap. rättegångsbalken kan tvinga banker att lämna ut uppgifter om sina kunder, även om det i övrigt skulle råda banksekretess.

Sammantaget får den nu nämnda regleringen anses uppfylla konventionsåtagandena om bevisinsamling och övriga säkerhetsåtgärder. Vad konventionen föreskriver om särskilda utredningsmetoder innefattar inga bindande förpliktelser för staterna. Konventionens föreskrifter i dessa delar bedöms därför inte föranleda något krav på lagstiftningsåtgärder.

I *artikel 24* anges att Europarådets utvärderingsgrupp för korruptionsfrågor GRECO skall övervaka konventionsstaternas implementering av konventionen. Sverige är sedan tidigare medlem i GRECO. Sveriges fortsatta medlemskap bör dock kunna göras föremål för bedömning oberoende av åtagandena i förevarande konvention. Således bör utvecklingen och inriktningen av GRECO:s framtida arbete kunna ligga till grund för en bedömning av Sveriges fortsatta engagemang i utvärderingsgruppen, oaktat innehållet i artikel 24 i konventionen. Konventionsåtagandet i denna del torde inte heller uppställa något hinder där-

emot. I syfte att klart redovisa Sveriges uppfattning härvidlag bör dock en särskild deklARATION om detta avges.

Internationellt rättsligt samarbete

I artiklarna 25–31 finns bestämmelser om rättsligt samarbete. Det rättsliga samarbete som främst berörs är internationell rättslig hjälp och utlämning. Utgångspunkten för regleringen är *artikel 25* som i punkt 1 anger att avtalsstaterna skall samarbeta med varandra i enlighet med de internationella överenskommelser om rättsligt samarbete som gäller dem emellan. Avtalsstaterna får även samarbeta med stöd av enhetlig lagstiftning mellan avtalsstaterna. Ett exempel på sådan lagstiftning är lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (nordiska utlämningslagen). En avtalsstat kan också tillämpa nationella regler. Bestämmelserna i artiklarna 25–31 äger tillämpning när en begäran om bistånd görs i brottsutredningar avseende de gärningar som avses i konventionen.

I punkt 2 i artikel 25 tydliggörs att bestämmelserna i artiklarna 26–31 är subsidiära i förhållande till de överenskommelser som redan gäller mellan avtalsstaterna. De sistnämnda artiklarna äger sålunda tillämpning endast i de fall avtalsstaterna inte har någon överenskommelse om rättsligt samarbete sinsemellan. Denna lösning är tillkommen på grund av att andra stater än medlemsstater av Europarådet kan ansluta sig till konventionen. Även om inget avtal finns kan en avtalsstat alltid tillämpa sina nationella regler när bistånd skall lämnas. Detta framgår av den förklaranderapport som utarbetats i anslutning till konventionen. I punkt 3 i artikel 25 anges dock att bestämmelserna i artikel 26–31 skall alltid tillämpas ifall de är mer långtgående än de internationella överenskommelser som gäller mellan staterna.

Sammanfattningsvis innebär artikel 25 för Sveriges del att artiklarna 26–31 äger tillämpning endast gentemot de stater som tillträtt aktuell konvention och som Sverige inte har något avtal med om rättsligt samarbete eller någon enhetlig lagstiftning om sådant samarbete. Sverige kan emellertid under alla förutsätt-

ningar tillämpa de bestämmelser som finns i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen), nordiska utlämningslagen och lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Ömsesidig rättslig hjälp

I *artikel 26* finns en allmän bestämmelse om ömsesidig rättslig hjälp. Avtalsstaterna åtar sig enligt punkt 1 att se till att de behöriga myndigheterna i den anmodade staten snabbt och i största möjliga utsträckning lämnar rättslig hjälp. I lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns bestämmelser om rättslig hjälp när det begärs av utländska eller svenska myndigheter. Ansökningar om rättslig hjälp av en utländsk myndighet lämnas av en åklagare eller domstol i enlighet med de bestämmelser som gäller för en motsvarande åtgärd under en svensk förundersökning eller rättegång. I 2 kap. 10 § i denna lag finns ett allmänt krav att hjälpen skall lämnas skyndsamt. I punkt 2 i artikel 26 kan en stat vägra att lämna hjälp om ett bifall till en ansökan om rättslig hjälp skulle kränka en stats suveränitet, medföra fara för en stats säkerhet eller strida mot allmänna rättsprinciper (*ordre public*) eller andra väsentliga intressen. En motsvarande vägransgrund finns i 2 kap. 14 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. En stat får inte heller vägra hjälp på grund av banksekretess. En sådan vägransgrund är heller inte möjlig enligt 5 kap. 10 § lagen om internationell rättslig hjälp som anger att bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt i vissa lagar rörande finansiell verksamhet inte hindrar rättslig hjälp. Sammanfattningsvis kan det konstateras att artikel 26 inte föranleder några ändringar i lag.

En stat kan enligt *artikel 28* överlämna information till en annan avtalsstat utan att en begäran om en sådan information har gjorts om sådan information skulle främja den andra statens möjligheter att inleda eller fortsätta en brottsundersökning. Bestämmelsen innebär inget åtagande att lämna ut information utan endast en möjlighet och bestämmelsen föranleder således inga

ändringar i lag och överlämnande kan endast ske om det är möjligt enligt nationell rätt.

Utlämning

Konventionen innehåller i *artikel 27* en bestämmelse om utlämning. Innebörden av artikeln är att de gärningar som staterna enligt artiklarna 2–15 i konventionen är skyldiga att kriminalisera också kan leda till utlämning. Enligt svensk lag kan utlämning ske för dessa gärningar. Bestämmelsen ålägger emellertid inte någon skyldighet att alltid utlämna för en sådan gärning. En begäran om utlämning skall enligt punkt 4 i artikel 27 prövas med tillämpning av den anmodade statens utlämningslagstiftning eller de utlämningsavtal som kan föreligga mellan den begärande och den anmodade staten. Skulle utlämning avslås enbart på den grunden att den som begärs utlämnad är medborgare i den anmodade staten skall denna stat istället själv lagföra för gärningen. Bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken ger svensk domstol en vid kompetens, även för brott som har ägt rum utanför landets gränser. Sverige måste därför anses leva upp till detta åtagande, liksom till övriga delar av artikeln, utan att det krävs någon lagändring.

Övriga bestämmelser

Enligt *artikel 29* skall stater som tillträder konventionen utse en centralmyndighet som skall vara ansvarig för att sända och motta framställningar om rättslig hjälp och utlämning. Sverige har, vid tillträde till konventioner om straffrättsligt samarbete, genomgående utsett Justitiedepartementet till svensk centralmyndighet. Det finns ingen anledning att frångå denna ordning. Justitiedepartementet bör därför utses till svensk centralmyndighet även avseende denna konvention.

Bestämmelser om på vilket sätt en framställning om utlämning eller rättslig hjälp görs och om kommunikationen därefter finns i

artikel 30. Huvudregeln är att all kommunikation skall ske mellan staternas centralmyndigheter. I brådskande fall, punkt 2, och när åtgärden inte avser användande av tvångsåtgärder, punkt 5, kan när det gäller rättslig hjälp kommunikationen ske direkt mellan de behöriga myndigheterna i de berörda staterna. I såväl utlämningslagen och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål är huvudregeln att framställningar till och från Sverige skall ske genom centralmyndigheten, dvs. Justitiedepartementet. Enligt 2 kap. 6 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kan en ansökan i de fall som anges i artikel 30 även skickas direkt till behörig myndighet. Har en ansökan i dessa fall skickats fel skall den mottagande myndigheten enligt punkt 4 överlämna ansökan till behörig myndighet. En motsvarande bestämmelse om detta finns i 2 kap. 7 § fjärde stycket i nämnda lag. Ansökningar via Interpol, se punkt 3 i artikeln, är redan idag möjliga enligt reglerna om utlämning och rättslig hjälp.

Slutligen anges en informationskyldighet för den anmodade staten beträffande resultatet av ansökan, men även när hinder uppstår att verkställa en sådan åtgärd. En sådan samrådsskyldighet sker redan idag när det gäller såväl rättslig hjälp som utlämning.

Slutbestämmelser

I *artiklarna 32-42* finns bestämmelser om bl.a. ikraftträdande, tillträde och ändring av konventionen. I artikel 37 ges möjlighet att reservera sig mot vissa av bestämmelserna i konventionen.

6 Tillträde till konventionen

Förslag: Riksdagen godkänner konventionen.

I samband med tillträdet skall Sverige dock reservera sig mot åtagandet att införa straffbestämmelser för s.k. handel med inflytande (artikel 12 i konvention).

Sverige skall avge den deklARATIONEN att en ratifikation av konventionen, enligt Sveriges bedömning, inte medför att vårt medlemskap i GRECO inte kan omprövas om skäl för detta uppkommer i framtiden.

Sverige skall vidare avge förklaring att vi inte ämnar utöva domsrätt enbart på den grunden att brott enligt konventionen berör en svensk medborgare som är tjänsteman vid en internationell organisation eller domstol, ledamot av en mellan- eller överstatlig parlamentarisk församling eller domare vid en internationell domstol. Förklaring skall också avges om krav på dubbel straffbarhet för svensk domsrätt vid utomlands begångna gärningar.

Handel och annan ekonomisk verksamhet blir som tidigare anförts alltmer global. Det är inte längre lika relevant med en uppdelning av mut- och bestickningsreglerna så att det skydd de ger till viss del har en internationell omfattning och till viss del är begränsat till nationella förhållanden. Det framstår som en förlegad hållning att vid kriminalisering av korruptionsbrottslighet utgå från snäva, strikt nationella skyddsintressen. Inte minst för att skapa likvärdiga konkurrensförutsättningar för svenskt näringsliv är det av vikt att korruptionsbrott med internationella förgreningar är straffbara enligt svensk rätt.

Det internationella samarbetet har således stor betydelse i kampen mot korruptionsbrottsligheten. Det ligger i Sveriges intresse att det handlande som konventionen avser utgör brott enligt svensk lag såväl som enligt andra länders lagstiftning. Sverige har också deltagit aktivt i utarbetandet av konventionen. Starka skäl talar därför för att Sverige också skall ratificera konventionen.

En naturlig utgångspunkt vid tillträdet till konventionen är att så långt möjligt uppfylla konventionens krav och syften och inte utnyttja möjligheterna till reservationer annat än där en kriminalisering skulle framstå som olämplig eller av annat skäl stämma dåligt överens med den svenska rättstraditionen.

Den bedömningen görs att det endast är konventionens bestämmelse om s.k. handel med inflytande (artikel 12) som inte lämpar sig för lagstiftning i Sverige. Skälen för detta har utvecklats under avsnitt 5.2. I denna del bör möjligheten att reservera sig utnyttjas.

Sverige är sedan tidigare medlem i GRECO. Medlemskapets bestånd bör kunna omprövas utifrån förhållanden som ligger utanför denna konvention (jfr avsnitt 5.2). Konventionsåtagandet i denna del torde inte heller uppställa något hinder däremot. I syfte att klart redovisa Sveriges uppfattning härvidlag bör dock en särskild deklARATION om detta avges.

På de skäl som anges i avsnitt 5.2 (artikel 17.2) bör Sverige också avge en förklaring om att svensk domsrätt inte skall föreligga enbart på den grunden att brott enligt konventionen berör en svensk medborgare som är tjänsteman vid en internationell organisation eller domstol, ledamot av en mellan- eller överstatlig parlamentarisk församling eller domare vid en internationell domstol. Förklaring skall också avges om krav på dubbel straffbarhet för svensk domsrätt vid utomlands begångna gärningar.

7 Ändringar i brottsbalken

7.1 Inledning

I detta avsnitt behandlas dels de lagändringar som föranleds av åtagandena i konventionen, dels vissa lagändringar som föranleds av nationella förhållanden.

7.2 Utländska parlamentariker och ministrar m.fl.

Förslag: Ansvar för mutbrott skall även omfatta utländska ministrar, borgmästare, parlamentariker och ledamöter i utländska regionala och lokala beslutande församlingar.

Som framgått under avsnitt 5.2 innebär åtagandena i artiklarna 5 och 6 krav på att bestämmelserna om bestickning och mutbrott skall vara tillämpliga på utländska ministrar, borgmästare, parlamentariker och ledamöter i utländska regionala och lokala beslutande församlingar. Bestämmelsen i 17 kap. 7 § 3 och 4 brottsbalken täcker åtagandet vad gäller bestickning. Däremot saknas motsvarande reglering beträffande mutbrott. För att Sverige skall uppfylla åtagandena krävs lagändring.

Man kan givetvis ställa sig frågan vilket svenskt skyddsintresse det finns av att kriminalisera en handling som framför allt riktar sig mot en annan stat. Som flera gånger konstaterats blir handel och annan ekonomisk verksamhet alltmer global. Det svenska näringslivet konkurrerar i stor utsträckning på den internationella marknaden. Det kan t.ex. röra sig om stora statliga upphand-

lingsförfaranden i andra länder. Mot denna bakgrund framstår det som ett i allra högsta grad svenskt intresse att personer i andra länder med beslutsfattande positioner inte tar ovidkommande hänsyn till följd av mutor. Ett sådant förfarande kan också riskera att på ett större plan snedvrider konkurrensen på de internationella marknaderna, något som det också ligger i svenskt intresse att förhindra. Det bör dock noteras att reglerna om immunitet respektive svensk domsrätt i viss mån kan begränsa möjligheterna att i praktiken tillämpa svensk lagstiftning på de nya personkategorier som föreslås föras in i 20 kap. 2 § brottsbalken.

Sammantaget finns det tillräckliga skäl att genomföra konventionsåtagandet i svensk rätt. Detta bör ske genom tillägg i 20 kap. 2 § andra stycket brottsbalken, där utländska ministrar, parlamentariker och ledamöter i utländska regionala och lokala beslutande församlingar upptas (punkt 6). Någon direkt motsvarighet till titeln borgmästare torde inte längre finnas i svensk rätt. Utländska borgmästare torde dock omfattas av de utländska myndighetsutövare som avses i punkt 7.

7.3 Parlamentariker i mellanstatliga eller överstatliga organisationer

<p>Förslag: Ansvaret för mutbrott skall avse även parlamentariker i mellanstatliga eller överstatliga organisationer som Sverige är medlem i.</p>

Artikel 10 innefattar åtagande att kriminalisera aktiv och passiv korruption som berör parlamentariker i mellan- eller överstatliga organisationer som Sverige är medlem i. Exempel på sådana mellanstatliga organisationer är Europarådet och FN. – Det bör dock noteras att FN:s generalförsamling dock inte är någon parlamentarisk församling. – Den enda överstatliga organisation som aktualiseras är EU. EU-parlamentariker omfattas redan av bestämmelserna om bestickning och mutbrott (17 kap. 7 § 2 och 20 kap. 2 andra stycket 6 brottsbalken). Det saknas dock en motsvarande reglering för övriga parlamentariker som nu åsyftas.

Bl.a. för att åstadkomma ett så heltäckande skydd mot korrup-tion som möjligt får det anses angeläget att straffansvaret även omfattar dessa. Den lagändring som krävs för att Sverige skall möta konventionens krav bör lämpligen ske genom ett tillägg i 20 kap. 2 § andra stycket brottsbalken där den personkategorin uttryckligen nämns (punkt 8).

7.4 Domare i internationella domstolar

Förslag: Det skall göras straffbart för domare eller annan funktionär i en internationell domstol, vars domsrätt godtas av Sverige, att låta sig mutas. Det skall också göras straffbart att besticka en sådan person.

Det är, som redovisats i avsnitt 5.2, i viss mån tveksamt om domare i internationella domstolar faller under arbetstagarbe-greppet och därmed omfattas av den svenska mutlagstiftningen. Detsamma får anses gälla andra högre funktionärer, t.ex. åklaga-re, vid sådana domstolar.

Det ligger i sakens natur att det är ett svenskt intresse att do-mare och andra funktionärer som utövar domsrätt som godtas av Sverige också bör omfattas av svenska regler om bestickning och mutbrott. Med hänsyn härtill, och för att med säkerhet uppfylla åtagandet i artikel 11, bör det uttryckligen slås fast att berörda funktionärer omfattas av straffansvar i berört avseende. Detta bör ske genom ett tillägg i 20 kap. 2 § andra stycket brottsbalken (punkt 9).

7.5 Ett grovt bestickningsbrott införs

Förslag: Det införs ett grovt bestickningsbrott med en straff-skala på fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Påföljden för bestickning är idag böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller påföljden för mutbrott. Om mutbrottet

är grovt döms dock till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Det finns ingen särskild straffskala för grovt bestickningsbrott.

Bestämmelserna om bestickning och mutbrott syftar till att bekämpa samma typ av brottslighet. Tillämpningsområdet för bestämmelserna är också i stora delar detsamma. Det kan därför tyckas inkonsekvent att straffsatserna för de båda brotten inte överensstämmer. I den före brottsbalken gällande strafflagen upptogs bestickning och mutbrott i samma stadgande, 25 kap. 5 §. Allmänt straff bör båda brotten var då fängelse eller straffarbete i högst två år eller, om omständigheterna var förmildrande, böter. Vid den här tiden förutsatte straffansvaret i båda fallen att mottagaren av mutan innehade offentlig tjänst. Vid en revision av strafflagen 1948 förlades brotten till skilda bestämmelser, bestickning upptogs i 10 kap. 6 § strafflagen och tagande av muta (som brottsbeteckningen då löd) i 20 kap. 2 §. Straffskalan för bestickning behölls oförändrad, men för tagande av muta höjdes den föreskrivna påföljden till straffarbete i högst sex år om brottet bedömdes som grovt. Departementschefen anförde att en straffskärpning för tagande av muta var påkallad eftersom det brottet ofta kan framträda som det allvarligaste av alla ämbetsbrott (se prop. 1948:80 s. 318 f.). Skillnaden i straffsatserna för de båda brotten påtalades av en ledamot av Lagrådet men kommenterades inte närmare av departementschefen (se a. prop. s. 163 ff. och 418). Departementschefen berörde inte heller närmare frågan om det också skulle införas ett grovt bestickningsbrott. När mut- och bestickningsreglerna gjordes tillämpliga även på personer i den privata sektorn redovisades inte några överväganden om att införa ett grovt bestickningsbrott (jfr prop. 1975/76:176).

Med de föreslagna lagändringarna blir tillämpningsområdet för bestämmelserna om bestickning och mutbrott identiskt. Detta talar i sig för att straffskalorna bör vara överensstämmande. Även om naturligtvis straffvärdet i det enskilda fallet kan skilja sig åt betydligt mellan bestickningen och mutbrottet, finns inte några generella omständigheter som talar för att bestick-

ningsbrott bör bedömas mindre strängt. I de fall där bestickningen avsett mycket stora belopp eller skett systematiskt och i stor omfattning torde dessutom straffvärdet för gärningen kunna bli så högt att dagens straffskala framstår som otillräcklig. Dessa skäl talar med styrka för införandet av en särskild straffskala för grova fall av bestickning och på så sätt även i fråga om påföljden skapa en överensstämmelse mellan de båda brotten.

Med hänsyn härtill, och för att Sverige med säkerhet skall uppfylla sina åtaganden enligt konventionen, bör det införas ett grovt bestickningsbrott. Det brottet bör lämpligen ha samma straffskala som det grova mutbrottet. Ändringen bör ske genom ett nytt stycke i 17 kap. 7 § brottsbalken.

7.6 Ledamöter av styrelser eller motsvarande som hör till en församling eller kyrklig samfällighet

<p>Förslag: Besticknings- och mutbrottsansvaret för ledamöter av styrelser eller motsvarande som hör till församlingar eller kyrkliga samfälligheter slopas.</p>

Bestämmelsen om mutbrott omfattar enligt 20 kap. 2 § andra stycket 1 brottsbalken bl.a. ledamot av styrelser eller motsvarande som hör till församling eller kyrklig samfällighet. Genom hänvisningen i 17 kap. 7 § 2 brottsbalken är även bestickningsbestämmelsen tillämplig på en sådan person. När straffansvaret för kyrkopersoner infördes var Svenska kyrkan en del av det allmänna. Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna var kyrkliga kommuner. Den 1 januari 2000 ändrades relationerna mellan staten och Svenska kyrkan. Församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas kommunstatus upphörde och Svenska kyrkan lämnade även i övrigt det allmänna. Det finns med hänsyn härtill inte längre tillräckliga skäl för att specialreglera mut- och bestickningsansvaret för personer i kyrkliga samfund. Regleringen i 20 kap. 2 § andra stycket 1 brottsbalken beträffande ledamot av styrelse eller motsvarande som hör till församling eller kyrklig samfällighet bör därför utgå.

8 Ikraftträdande

Förslag: Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Konventionen trädde i kraft den 1 juli 2002.

De lagändringar som föreslås i anledning av Sveriges tillträde till konventionen föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

9 Ekonomiska konsekvenser

Tillträde till konventionen och de föreslagna lagändringarna bedöms inte medföra annat än marginella kostnadsökningar för rättsväsendet. Dessa bedöms rymmas inom befintliga kostnadsramar. Det internationella samarbetet mot korruption kan på sikt dessutom antas medföra samhällsekonomiska vinster, bl.a. genom att säkerställa en bättre fungerande marknad.

10 Författningskommentar

17 kap. 7 § brottsbalken

Ändringarna i första stycket är föranledda av de tillägg som föreslås i 20 kap. 2 § andra stycket. Ändringarna är endast av lagteknisk natur och innebär ingen förändring i sak. De tidigare hänvisningarna i 17 kap. 7 § 3 och 4 återfinns nu i 20 kap. 2 § andra stycket 7 och 8. Genom den allmänna hänvisningen till 20 kap. 2 § omfattas de aktuella personkategorierna alltjämt av bestickningsbestämmelsen. Till personkretsen som omfattas av skyddet mot bestickning har också lagts parlamentariker i beslutande organ i mellanstatliga organisationer där Sverige är medlem samt domare och andra funktionärer i internationella domstolar vars domsrätt Sverige godtar. Lagtekniskt har det skett genom dessa personer räknas upp i mutbrottsbestämmelsen.

I andra stycket har tillagts en bestämmelse om ett grovt bestickningsbrott och påföljden för det brottet. Det grova bestickningsbrottet bör reserveras för särskilt allvarliga fall, t.ex. där brottsligheten rört mycket stora belopp eller skett systematiskt och i stor omfattning.

20 kap. 2 § brottsbalken

I *andra stycket första punkten* har hänvisningen till ledamot av styrelse eller motsvarande som hör till församling eller kyrklig samfällighet tagits bort. Det finns sedan relationerna mellan staten och Svenska kyrkan ändrades den 1 januari 2000 inte längre tillräckliga skäl att ha en sådan särreglering.

Andra stycket har i övrigt till del omdisponerats varvid följande tillägg gjorts. I *punkt sex* har till kretsen av personer gentemot vilka mutbrottet kan begås lagts utländska ministrar och ledamöter av utländska parlament eller organ på regional eller lokal nivå. I *sjunde punkten* utökas kretsen ytterligare med personer som i andra stater utövar myndighet. Beträffande vad som avses med myndighetsutövning för främmande stat får hänvisas till vad som gäller för svenska förhållanden. Samma bedömningsgrunder skall tillämpas beträffande utövare av främmande stats myndighet. *Punkt 8* är till stora delar en språklig redigering av nuvarande punkt 6, som avser EU-parlamentariker, EG-kommissionärer och ledamöter av EG-domstolen och Revisionsrätten. Alla dessa personer omfattas alltså av den nya bestämmelsen. Därtill omfattas även bl.a. parlamentariker i andra mellanstatliga organisationer som Sverige är medlem i. I *punkt 9* anges att domare och andra funktionärer i en internationell domstol vars domsrätt Sverige godtar skall omfattas av mutbrottsansvaret. Utöver domare i domstolen torde även t.ex. åklagare vid domstolen omfattas av bestämmelsen.

Bilaga

Straffrättslig konvention om korruption (ETS 173)

Strasbourg den 27 januari 1999

Ingress

Europarådets medlemsstater och övriga stater som har undertecknat denna konvention,

som beaktar att Europarådets ändamål är att uppnå större enighet bland sina medlemmar,

som erkänner värdet av att främja samarbete med de övriga stater som har undertecknat denna konvention,

som är övertygade om behovet att, som en prioriterad fråga, driva en gemensam straffrättslig politik som syftar till att skydda samhället mot korruption och innefattar vidtagande av lämpliga lagstiftningsåtgärder och förebyggande åtgärder,

som understryker att korruptionen hotar rättssamhället, demokratin och de mänskliga rättigheterna, undergräver gott styre, oväld och social rättvisa, snedvrider konkurrensen, hindrar den ekonomiska utvecklingen och äventyrar stabiliteten för de demokratiska institutionerna och samhällets moraliska grundvalar,

som anser att en effektiv kamp mot korruption fordrar ett utvidgat, snabbt och väl fungerande internationellt samarbete i straffrättsliga frågor,

som välkomnar andra nyligen tagna initiativ som ytterligare främjar förståelse och samarbete på det internationella planet i korruptionsbekämpande, inbegripet åtgärder vidtagna av Förenta nationerna, Världsbanken, Internationella valutafonden, Världshandelsorganisationen, Amerikanska samarbetsorganisationen, OECD och Europeiska unionen,

som beaktar det handlingsprogram mot korruption som antogs av Europarådets ministerkommitté i november 1996 efter rekommendation av de europeiska justitieministrarnas 19:e konferens i Valetta 1994,

som härvid erinrar om betydelsen av att icke-medlemsstater deltar i Europarådets verksamhet mot korruption och välkomnar deras värdefulla bidrag till genomförandet av handlingsprogrammet mot korruption,

som vidare erinrar om att resolution nr 1, som antogs av de europeiska justitieministrarna vid deras 21:a konferens i Prag 1997, rekommenderar ett snabbt genomförande av handlingsprogrammet mot korruption och särskilt uppmanar till ett snart antagande av en straffrättslig konvention, som stadgar om samordnad kriminalisering av korruptionsbrott, förstärkt samarbete om lagföring av sådana brott samt en effektiv uppföljningsmekanism, som är tillgänglig för medlemsstater och utanförstående stater på lika grund,

som beaktar att stats- och regeringscheferna i Europarådet vid sitt andra toppmöte i Strasbourg den 10 och 11 oktober 1997 beslöt att eftersträva ett gemensamt bemötande av de utmaningar som den tilltagande korruptionen ställer och antog en handlingsplan som, för att främja samarbetet om bekämpande av kor-

ruption, innefattande dess förbindelser med organiserad brottslighet och penningtvätt, gav ministerkonferensen i uppdrag att bl. a. säkerställa ett snabbt färdigställande av internationella rättsliga instrument i enlighet med handlingsprogrammet mot korruption,

som även beaktar att resolution (97) 24 och de 20 grundprinciperna för korruptionsbekämpande som antogs den 6 november 1997 av ministerkommittén vid dess 101:a möte underströk behovet av att snabbt färdigställa utformningen av internationella rättsliga instrument enligt handlingsprogrammet mot korruption,

med beaktande av att ministerkommittén vid sitt 102:a möte den 4 maj 1998 antog resolution (98) 7, som bekräftar det partiella och utvidgade avtalet som inrättar gruppen av stater mot korruption (GRECO), som syftar till att förbättra medlemsstaternas förmåga att bekämpa korruption genom att följa upp genomförandet av deras åtaganden på detta område,

har kommit överens om följande.

Kapitel I Definitioner

Artikel 1 Definitioner

I denna konvention används följande definitioner:

- a) Termen offentlig tjänsteman skall tolkas i enlighet med definitionen av begreppen tjänsteman, offentlig ämbetsman, borgmästare, minister och domare i den nationella lagen i den stat där personen i fråga utövar denna funktion och som termerna används i den statens strafflag.
- b) Termen domare i a ovan skall innefatta både åklagare och innehavare av domarämbeten.

c) Vid åtal som berör en offentlig tjänsteman i en annan stat får den lagförande staten endast tillämpa definitionen av offentlig tjänsteman i den utsträckning som den är förenlig med dess nationella lagstiftning.

d) Termen juridisk person skall betyda en enhet som har denna rättsliga ställning enligt den tillämpliga nationella lagen, utom stater eller andra offentliga organ i statlig myndighetsutövning och offentliga internationella organisationer.

Kapitel II Åtgärder som skall vidtas på nationell nivå

Artikel 2 Aktiv korruption av nationella offentliga tjänstemän

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärningar när de begås uppsåtligen: Att utlova, erbjuda eller lämna någon av sina offentliga tjänstemän, till förmån för honom eller henne själv eller för någon annan person, vare sig det sker direkt eller indirekt, en otillbörlig förmån för att han eller hon skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd i tjänsten.

Artikel 3 Passiv korruption av nationella offentliga tjänstemän

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärningar när de begås uppsåtligen: begäran om eller mottagande av, från sina offentliga tjänstemäns sida, direkt eller indirekt, en otillbörlig förmån - för honom eller henne själv - eller av ett erbjudande eller ett löfte om en sådan förmån för att han eller hon skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd i tjänsten.

Artikel 4 Korruption av medlemmar av nationella offentliga församlingar

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artiklarna 2 och 3, när de berör en person som är medlem av en nationell offentlig församling som har lagstiftande eller förvaltande befogenheter.

Artikel 5 Korruption av utländska offentliga tjänstemän

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artiklarna 2 och 3, när de berör en offentlig tjänsteman i en annan stat.

Artikel 6 Korruption av medlemmar av utländska offentliga församlingar

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artiklarna 2 och 3, när de berör en person som är medlem av en nationell offentlig församling i en annan stat och som har lagstiftande eller förvaltande befogenheter.

Artikel 7 Aktiv korruption i den privata sektorn

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärningar när de begås uppsåtligen vid bedrivande av affärsverksamhet: Att utlova, erbjuda eller lämna en person, vare sig det sker direkt eller indirekt, en otillbörlig förmån för någon person som leder eller arbetar för, i vilken egenskap som helst, enheter i den privata sektorn - för honom eller henne själv eller för någon

annan person - för att han eller hon skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd som bryter mot hans eller hennes plikt.

Artikel 8 Passiv korruption i den privata sektorn

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärningar när de begås uppsåtligen vid bedrivande av affärsverksamhet: Begäran om eller mottagande av en otillbörlig förmån, direkt eller indirekt, av en person som leder eller arbetar för, i vilken egenskap som helst, enheter i den privata sektorn, för honom eller henne själv eller för någon annan person eller mottagande av ett erbjudande eller ett löfte om en sådan förmån för att han eller hon skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd som bryter mot hans eller hennes plikt.

Artikel 9 Korruption av tjänstemän i internationella organisationer

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artiklarna 2 och 3, när de berör en tjänsteman eller annan anställd personal enligt personalreglementets innebörd i en offentlig mellanstatlig eller överstatlig organisation eller motsvarande organ av vilken parten är medlem och person som, oberoende av om vederbörande är utsänd av ett visst land, utför funktioner som motsvarar de som utförs av dessa tjänstemän eller denna personal.

Artikel 10 Korruption av medlemmar av internationella parlamentariska församlingar

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artikel 4, när de berör medlemmar av parlamenta-

riska församlingar till mellanstatliga eller överstatliga organisationer av vilka parten är medlem.

Artikel 11 Korruption av domare och tjänstemän i internationella domstolar

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artiklarna 2 och 3, när de berör innehavare av domartjänster eller tjänstemän i internationella domstolar vars domsrätt godtas av parten.

Artikel 12 Handel med inflytande

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärningar när de begås uppsåtligen: Att utlova, lämna eller erbjuda, vare sig direkt eller indirekt, en otillbörlig förmån för någon som påstår sig eller bekräftar sig kunna utöva ett oegentligt inflytande över en sådan persons beslutsfattande som avses i artiklarna 2, 4 - 6 och 9 - 11, oberoende av om den otillbörliga förmånen är för honom eller henne själv eller för någon annan person, samt begäran om, mottagande av eller antagande av erbjudande eller löfte om en sådan förmån som belöning för inflytandet, oberoende av om detta utövas och om det leder till det avsedda resultatet.

Artikel 13 Penningtvätt av vinning av korruptionsbrott

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga gärningar som avses i artikel 6.1 och 6.2 i Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (ETS 141), enligt de förutsättningar som avses där, när

förbrottet är något av de brott som straffbeläggs i enlighet med artiklarna 2 - 12 i denna konvention, i den mån parten i fråga inte har gjort ett förbehåll eller avgivit en förklaring med avseende på dessa brott eller inte anser att de är allvarliga brott i de syften som avses i deras lagstiftning om penningtvätt.

Artikel 14 Bokföringsbrott

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning beteckna som brott som kan beläggas med straff eller andra sanktioner följande gärningar eller underlåtelser, när de begås uppsåtligen, för att begå, dölja eller maskera brott som avses i artiklarna 2 - 12, i den mån parten inte har gjort ett förbehåll eller avgivit en förklaring:

- a) Att upprätta eller använda en faktura eller annat räkenskapsmaterial eller annan verifikation som innehåller oriktiga eller ofullständiga uppgifter.
- b) Att rättsstridigt underlåta att bokföra en betalning.

Artikel 15 Medhjälp

Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga medhjälp till utförande av något av de brott som straffbeläggs i enlighet med denna konvention.

Artikel 16 Immunitet

Bestämmelserna i denna konvention skall inte inverka på bestämmelserna i något fördrag, protokoll eller någon stadga, eller deras tillämpningsföreskrifter, vad gäller hävande av immunitet.

Artikel 17 Domsrätt

1. Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att utöva domsrätt över brott som straffbeläggs i enlighet med artiklarna 2 - 14 i denna konvention, när

a) brottet begås helt eller delvis inom dess territorium,

b) gärningsmannen är en av dess medborgare, offentliga tjänstemän eller ledamot av en av dess nationella offentliga församlingar,

c) brottet berör en av dess offentliga tjänstemän eller ledamöter av dess nationella offentliga församlingar eller en person som avses i artiklarna 9 - 11, som samtidigt är en av dess medborgare.

2. En stat kan vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument, genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare, förklara att den förbehåller sig rätten att inte alls tillämpa eller att bara i vissa fall och under särskilda förhållanden tillämpa de regler om domsrätt som anges i punkt 1 b och 1 c ovan eller en del av dessa regler.

3. Om en part har utnyttjat den möjlighet till förbehåll som avses i punkt 2 i denna artikel, skall den vidta sådana åtgärder som är nödvändiga för att upprätta domsrätt över gärningar som straffbeläggs i enlighet med denna konvention i det fall då en påstådd gärningsman befinner sig inom dess territorium och den inte på begäran utlämnar honom eller henne till en annan part enbart på grund av hans eller hennes nationalitet.

4. Denna konvention utesluter inte straffrättslig domsrätt som utövas av en part i enlighet med nationell lag.

Artikel 18 Juridiska personers ansvarighet

1. Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att tillse att juridiska personer kan ställas till ansvar för brotten aktiv korruption, handel med inflytande samt penningtvätt i enlighet med denna konvention, om de har begåtts till deras förmån av en fysisk person, som handlar antingen individuellt eller som del av ett organ tillhörande den juridiska personen och innehar en ledande ställning inom denna, som grundas på

– en fullmakt att företräda den juridiska personen,

– ett bemyndigande att fatta beslut på den juridiska personens vägnar eller

– ett bemyndigande att utöva kontroll inom den juridiska personen, samt

för deltagande av en sådan fysisk person som medhjälpare i eller anstiftare av de ovannämnda brotten.

2. Utöver de fall som avses i punkt 1 skall varje part vidta nödvändiga åtgärder för att tillse att en juridisk person kan ställas till ansvar i de fall brist på övervakning eller kontroll av en fysisk person som avses i punkt 1 har möjliggjort förövandet av de brott som avses i punkt 1 till förmån för den juridiska personen av en fysisk person som är underställd den juridiska personen.

3. Ansvarigheten för juridiska personer enligt punkterna 1 och 2 ovan skall inte utesluta straffrättsligt åtal mot fysiska personer som har begått, anstiftat eller medverkat i brott som avses i punkt 1.

Artikel 19 Påföljder och åtgärder

1. Med hänsyn till den allvarliga naturen av de brott som straffbeläggs i enlighet med denna konvention skall varje part, med avseende på brott som straffbeläggs i enlighet med artiklarna 2 - 14, tillförsäkra effektiva, proportionella och avskräckande påföljder och åtgärder, vilka, när de begås av fysiska personer, skall innefatta straff, inklusive frihetsberövande, som kan leda till utlämning.

2. Varje part skall tillse att juridiska personer som har befunnits skyldiga i enlighet med artikel 18.1 och 18.2 skall underkastas effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga eller icke-straffrättsliga påföljder, däribland böter.

3. Varje part skall anta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att kunna förklara förverkade eller på annat sätt försäkra sig om hjälpmedel och vinning av gärningar som straffbeläggs i enlighet med denna konvention eller egendom till samma värde som sådan vinning.

Artikel 20 Specialiserade myndigheter

Varje part skall vidta nödvändiga åtgärder för att tillse att personer eller enheter är specialiserade på korruptionsbekämpande. De skall ha den självständighet, i enlighet med de grundläggande principerna i partens rättssystem, som behövs för att kunna utöva sina funktioner effektivt och fritt från obehörig påtryckning. Parten skall tillse att de anställda i sådana enheter har tillräcklig utbildning och tillräckliga ekonomiska resurser för att lösa sina uppgifter.

Artikel 21 Samarbete med och mellan nationella myndigheter

Varje part skall vidta nödvändiga åtgärder för att tillse att offentliga myndigheter och offentliga tjänstemän samarbetar, i enlighet med sin nationella lagstiftning, med deras myndigheter som är ansvariga för utredning och lagföring av brott,

- a) genom att på eget initiativ meddela dessa myndigheter när det finns skäligen anledning att förmoda att några av de brott som straffbeläggs i enlighet med artiklarna 2 - 14 har begåtts, eller
- b) genom att på begäran tillhandahålla dessa myndigheter alla nödvändiga uppgifter.

Artikel 22 Skydd för personer som samarbetar med rättsvårdande myndigheter och vittnen

Varje part skall vidta nödvändiga åtgärder för att lämna effektivt och lämpligt skydd för

- a) personer som rapporterar om gärningar som straffbeläggs i enlighet med artiklarna 2 - 14 eller på annat sätt samarbetar med de myndigheter som utför utredningen eller allmän åklagare,
- b) personer som vittnar om dessa brott.

Artikel 23 Åtgärder för att underlätta bevisupptagning och förverkande av vinning

1. Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder, innefattande sådana åtgärder som tillåter användning av speciella undersökningsmetoder, i enlighet med sin nationella lagstiftning, för att göra det möjligt för den att underlätta insamlande av bevis om gärningar som straffbeläggs i enlighet med artiklarna 2 - 14 och att identifiera, spåra, spärra och ta i be-

slag hjälpmedel och vinning av korruption, eller egendom till samma värde som denna vinning, för vilken kan komma ifråga de åtgärder som anges i enlighet med artikel 19.3.

2. Varje part skall vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att göra det möjligt för sina domstolar eller andra behöriga myndigheter att bestämma att bankhandlingar, ekonomiska handlingar och affärshandlingar hålls tillgängliga eller beslagtogs för att kunna vidta de åtgärder som avses i punkt 1 ovan.

3. Banksekretess skall inte utgöra ett hinder för de åtgärder som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel.

Kapitel III Övervakning av genomförandet

Artikel 24 Övervakning

Gruppen av stater mot korruption (GRECO) skall övervaka parternas genomförande av denna konvention.

Kapitel IV Internationellt samarbete

Artikel 25 Allmänna principer och åtgärder avseende internationellt samarbete

1. Parterna skall samarbeta i enlighet med bestämmelserna i tillämpliga internationella instrument om mellanstatligt samarbete i straffrättsliga frågor eller arrangemang som avtalats på grundval av ensartad eller reciprok lagstiftning och i enlighet med sin respektive nationella lag, i största möjliga utsträckning, för att genomföra undersökning och lagföring av brott som straffbeleggs i enlighet med denna konvention.

2. I avsaknad av gällande internationella instrument och arrangemang enligt punkt 1 ovan skall artiklarna 26 - 31 tillämpas.

3. Artiklarna 26 - 31 skall även gälla i den mån de är mer fördelaktiga än bestämmelserna i de internationella instrument eller arrangemang som avses i punkt 1 ovan.

Artikel 26 Ömsesidig rättslig hjälp

1. Parterna skall i största möjliga utsträckning lämna varandra ömsesidig rättslig hjälp genom att utan dröjsmål behandla framställningar från myndigheter som, i enlighet med sina nationella lagar, är behöriga att undersöka eller lagföra brott som straffbeläggs i enlighet med denna konvention.

2. En framställning om ömsesidig rättslig hjälp i enlighet med punkt 1 ovan får avslås om den anmodade parten anser att tillmötesgående av begäran skulle hota dess grundläggande intressen, nationella suveränitet, nationella säkerhet och grundläggande rättsprinciper.

3. Parterna får inte åberopa banksekretess som skäl för att vägra att samarbeta enligt detta kapitel. I de fall så fordras enligt dess nationella lag, får en part kräva att en framställning om samarbete som skulle innebära hävande av banksekretess tillåts av domstol eller av annan rättslig myndighet, däribland allmän åklagare, i samband med handläggning av brottmål.

Artikel 27 Utlämning

1. De brott som straffbeläggs enligt denna konvention skall anses tillhöra de utlämningsbara brotten i utlämningsavtal som gäller mellan parterna. Parterna förbinder sig att medta dessa brott som utlämningsbara brott i varje utlämningsavtal som kommer att slutas av eller mellan dem.

2. Om en part som för utlämning ställer som villkor att ett utlämningsavtal skall föreligga, mottar en framställning om utlämning från en annan part med vilken den inte har slutit ett sådant avtal, får den betrakta denna konvention som laglig grund för utlämning i fråga om varje brott som är straffbelagt i enlighet med denna konvention.

3. Parter som för utlämning inte ställer som villkor att utlämningsavtal skall föreligga, skall anse de brott som straffbeläggs i enlighet med denna konvention som utlämningsbara brott dem emellan.

4. För utlämning skall gälla de villkor som anges i den anmodade partens lag eller gällande utlämningsavtal, däribland de motiv på vilka den anmodade parten får vägra att bevilja utlämning.

5. Om utlämning för ett brott som straffbeläggs i enlighet med denna konvention vägras endast med anledning av den sökta personens nationalitet eller därför att den anmodade parten anser sig ha domsrätt över brottet, skall den anmodade parten hänskjuta ärendet till sina behöriga myndigheter för lagföring, såvida inte annat avtalas med den begärande parten, och skall rapportera slutresultatet till den begärande parten i laga tid.

Artikel 28 Uppgifter som lämnas på eget initiativ

Utan att det skall inverka på dess egna undersökningar eller lagföring, får en part utan föregående begäran till en annan part överlämna information om omständigheter, när den anser att röjande av sådan information skulle kunna hjälpa den mottagande parten i att inleda eller utföra undersökning eller lagföring av brott som straffbeläggs enligt denna konvention eller skulle kunna föranleda en framställning av denna part med stöd av detta kapitel.

Artikel 29 Centralmyndighet

1. Parterna skall utse en eller vid behov flera centralmyndigheter, som skall ansvara för avsändande och besvarande av framställningar gjorda med stöd av detta kapitel, verkställande av sådana framställningar eller remiss av dem till de myndigheter som är behöriga att verkställa dem.

2. Varje part skall vid undertecknandet eller deponeringen av sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument meddela Europarådets generalsekreterare namn och adress på de myndigheter som utsetts i enlighet med punkt 1 ovan.

Artikel 30 Direkt kommunikation

1. Centralmyndigheterna skall kommunicera direkt med varandra.

2. I brådskande fall får framställning om ömsesidig hjälp eller därtill hänförliga meddelanden sändas direkt av den begärande partens rättsliga myndigheter, däribland allmän åklagare, till motsvarande myndigheter i den anmodade parten. I detta fall skall en kopia samtidigt sändas till den anmodade partens centralmyndighet via den begärande partens centralmyndighet.

3. Framställningar och meddelanden enligt punkterna 1 och 2 ovan får göras via Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol).

4. I de fall en framställning görs enligt punkt 2 ovan och myndigheten inte är behörig att handlägga den, skall myndigheten remittera framställningen till behörig nationell myndighet och direkt meddela den begärande parten att så har skett.

5. Framställningar eller meddelanden enligt punkt 2 ovan, som inte innefattar tvångsåtgärder, får överföras direkt av den begärande partens behöriga myndigheter till de behöriga myndigheterna i den anmodade parten.

6. Varje stat får vid undertecknandet eller deponeringen av dess ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument meddela Europarådets generalsekreterare att framställningar som görs med stöd av detta kapitel för effektivitetens skull skall riktas till dess centralmyndighet.

Artikel 31 Information

Den anmodade parten skall utan dröjsmål underrätta den begärande parten om vilka åtgärder som vidtagits med anledning av en framställning enligt detta kapitel och deras slutresultat. Den anmodade parten skall också ofördröjligen informera den begärande parten om de omständigheter som omöjliggör att de begärda åtgärderna vidtas eller som kan förmodas avsevärt försena åtgärderna.

Kapitel V Slutbestämmelser

Artikel 32 Undertecknande och ikraftträdande

1. Denna konvention är öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater och för icke-medlemsstater som har deltagit i utformningen av den. Dessa stater kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna, genom

a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, eller

b) undertecknande med förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, följt av ratifikation, godtagande eller godkännande.

2. Ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

3. Denna konvention träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid om tre månader efter den dag då den fjortonde staten uttryckte sitt samtycke till att vara bunden av densamma i enlighet med bestämmelserna i punkt 1 ovan. En sådan stat som inte är medlem i gruppen av stater mot korruption (GRECO) vid tiden för ratifikationen skall automatiskt bli det den dag konventionen träder i kraft.

4. För en signatärstat som därefter uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av konventionen, träder denna i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid om tre månader efter dagen för dess samtycke att vara bunden av konventionen i enlighet med bestämmelserna i punkt 1 ovan. En signatärstat som inte är medlem i gruppen av stater mot korruption (GRECO) vid tiden för ratifikationen skall automatiskt bli det den dag konventionen träder i kraft för den staten.

Artikel 33 Anslutning till konventionen

1. Efter denna konventions ikraftträdande kan Europarådets ministerkommitté efter samråd med konventionsstaterna inbjuda Europeiska gemenskapen och andra stater som inte är medlemmar i Europarådet och som inte har deltagit i utformningen av konventionen att tillträda densamma genom ett beslut som fattas med den majoritet som anges i artikel 20 d i Europarådets stadga och genom enhälligt beslut av ombuden för de konventionsstater som har rätt att delta i ministerkommittén.

2. I förhållande till Europeiska gemenskapen och stater som ansluter sig till konventionen enligt punkt 1 ovan träder denna i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid om tre månader från den dag då dess anslutningsinstrument deponerades hos Europarådets generalsekreterare. Europeiska gemenskapen och stater som tillträder denna konvention skall automatiskt bli medlemmar i GRECO, om de inte redan är det vid tiden för tillträdet, den dag då konventionen träder i kraft för dem.

Artikel 34 Territoriell tillämpning

1. En stat kan vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument ange för vilket eller vilka territorier konventionen skall gälla.

2. En part kan vid ett senare tillfälle genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare utsträcka tillämpningen av denna konvention till de andra territorier som anges i förklaringen. I förhållande till ett sådant territorium träder konventionen i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. En förklaring som lämnats i enlighet med punkt 1 eller 2 ovan kan, i förhållande till ett territorium som anges i förklaringen, återtas genom ett meddelande till generalsekreteraren. Återtagandet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

Artikel 35 Förhållande till andra konventioner och avtal

1. Denna konvention skall inte inverka på de rättigheter och åtaganden som följer av internationella multilaterala konventioner om särskilda frågor.
2. Parterna kan ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser med varandra om frågor som regleras i denna konvention, i syfte att göra tillägg till eller stärka dess bestämmelser eller underlätta tillämpningen av dess principer.
3. Om två eller flera parter redan har ingått en överenskommelse eller slutit ett fördrag beträffande en fråga som regleras i denna konvention eller på annat sätt reglerat sina inbördes förhållanden beträffande denna fråga, har de rätt att tillämpa överenskommelsen eller fördraget eller att reglera sina förhållanden i enlighet därmed, i stället för att tillämpa denna konvention, om det underlättar internationellt samarbete.

Artikel 36 Förklaringar

En stat får vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument förklara att den skall straffbelägga aktiv och passiv korruption av utländska offentliga tjänstemän enligt artikel 5, av tjänstemän i internationella organisationer enligt artikel 9 eller av domare och ämbetsmän i internationella domstolar enligt artikel 11 endast i den utsträckning den offentliga tjänstemannen eller domaren vidtar åtgärder eller underlåter att vidta åtgärder i strid med sina tjänsteåligganden.

Artikel 37 Reservationer

1. En stat kan, vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandein-

strument eller anslutningsinstrument, förbehålla sig rätten att enligt sin nationella lag inte straffbelägga, helt eller delvis, gärningar som avses i artiklarna 4, 6 - 8, 10 och 12 eller passiva korruptionsbrott som anges i artikel 5.

2. En stat kan, vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument, förklara att den begagnar sig av rätten till förbehåll som avses i artikel 17.2.

3. En stat kan, vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument eller anslutningsinstrument, förklara att den får vägra ömsesidig rättslig hjälp enligt artikel 26.1, om framställningen gäller ett brott som den anmodade parten anser vara ett politiskt brott.

4. En stat får, med tillämpning av punkterna 1 - 3 ovan, göra förbehåll mot högst fem av de däri nämnda bestämmelserna. Inget annat förbehåll får göras. Förbehåll av samma slag avseende artiklarna 4, 6 och 10 skall anses vara ett enda förbehåll.

Artikel 38 Giltighet och översyn av förklaringar och förbehåll

1. Förklaringar som avses i artikel 36 och förbehåll enligt artikel 37 skall gälla för en tid av tre år från dagen för denna konventions ikraftträdande för staten i fråga. Sådana förklaringar och förbehåll kan emellertid förnyas för samma tid.

2. Tolv månader före utgången av en förklarings eller ett förbehålls giltighetstid skall Europarådets generalsekretariat underrätta den berörda staten om upphörandet. Senast tre månader före upphörandet skall staten meddela generalsekretariatet att den vidmakthåller, ändrar eller återtar sin förklaring eller sitt förbehåll. Om inget meddelande har lämnats av den berörda staten, skall generalsekretariatet meddela staten att dess förklaring eller

förbehåll anses ha förlängts automatiskt på sex månader. Om den berörda staten inte meddelar sin avsikt att vidmakthålla eller ändra sin förklaring eller sitt förbehåll före denna tids utgång, skall förklaringen eller förbehållet upphöra att gälla.

3. Om en part gör en förklaring eller ett förbehåll enligt artikel 36 eller 37 skall den, före dess förnyelse eller på begäran, lämna en förklaring till GRECO om motiven för dess vidmakthållande.

Artikel 39 Ändringar

1. Ändringar i denna konvention kan föreslås av varje part och skall av Europarådets generalsekreterare meddelas dess medlemsstater och de icke-medlemsstater som har anslutit sig till eller inbjudits att ansluta sig till konventionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 33.

2. En ändring som föreslås av en part skall översändas till Europarådets kommitté för brottsfrågor, som skall avge sitt yttrande till ministerkommittén därom.

3. Ministerkommittén skall ta ställning till den föreslagna ändringen och den i punkt 2 ovan nämnda kommitténs yttrande och kan, efter samråd med de icke-medlemsstater som är parter i konventionen, anta ändringen.

4. Text till ändringar som antas av ministerkommittén i enlighet med punkt 3 ovan skall översändas till parterna för godtagande.

5. En ändring som antas i enlighet med punkt 3 ovan träder i kraft den trettionde dagen efter det att samtliga parter har underrättat generalsekreteraren om sitt godtagande av ändringen.

Artikel 40 Tvistlösning

1. Europarådets kommitté för brottsfrågor skall hållas underrättad om tolkningen och tillämpningen av denna konvention.
2. Om en tvist uppstår mellan parterna om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, skall parterna söka lösa denna genom förhandling eller andra fredliga medel efter deras eget val, inbegripet hänskjutande av tvisten till Europarådets kommitté för brottsfrågor, till en skiljedomstol vars avgöranden skall vara bindande för parterna eller till Internationella domstolen, efter överenskommelse mellan de berörda parterna.

Artikel 41 Uppsägning

1. En part får när som helst säga upp denna konvention genom ett meddelande till Europarådets generalsekreterare.
2. Uppsägningen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

Artikel 42 Meddelanden

Europarådets generalsekreterare skall meddela medlemsstaterna och de stater som har anslutit sig till denna konvention om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikationsinstrument, godtagandeinstrument, godkännandeinstrument och anslutningsinstrument,
- c) dag för konventionens ikraftträdande enligt artiklarna 32 och 33,

d) reservationer gjorda enligt artikel 36 eller 37, samt

e) andra handlingar, underrättelser eller meddelanden som rör konventionen.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Strasbourg den 27 januari 1999 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekretärare skall översända en bekräftad kopia till varje medlemsstat i Europarådet, till alla icke-medlemsstater som har deltagit i utformningen av konventionen samt till varje stat som har inbjudits att ansluta sig till den.